

IZHAJA VSAK ČETRETEK

Naročnina:	Letno	polletno	četrtletno
ITALIJA	10.40	5.20	2.60
INOZEMSTVO	18.20	9.10	4.60

Uredništvo in upravnništvo: Trst, Via Maiolica 10-12. Telefon 1590. Uradne ure za stranke ob ponedeljkih in petkih od 10-12. Oglasi: Za vsak mm visločne ene kolone v širokosti 63 mm: finančni oglasi 1 L, omrežnice, zalvale, poslana, vabila 80 cent., trgovski, obrtniški oglasi 60 cent. — Plaša se vnaprej. — Posamezni izvod 20 cent.

Pred viharjem v Nemčiji

Evropa se zopet nahaja v polni revolucionarni dobi. Nekaj časa je izgledalo tako, da so smeli površni opazovalci ponosno trditi, da so revolucionarni pogoji premagani in da se ne vrnejo več. Mi nismo verjeli dozdevnemu mrtvilu in dogodki, ki so se začeli odigravati pred kratkim, so nam dali prav.

Nam se kaj rado očita, da smo puntarji in nezadovoljniji po poklicu in da vidimo povsod prikazni, ki so v prilog naši puntarski teoriji. Priznamo, da se ljudem po nosi rado sanja o tem cesar si po dnevi pozele. Ali mi nismo sanjanci.

Pravimo, da Evropa ni se prišla do svojega mira in da miru ne bo dokler bo imela buržoazija vaje posameznih držav v svojih rokah. To ni iz prvotno izmuzgano mnenje marveč je trditev, ki jo zamoremo vsak trenutek nazorno dokazati.

Evropa ni se zaključila svoje velike vojne in ni rešila niti eno samo izmed svojih mnogih in velikih vprašanj. Meje niso se povsod določene; bivše nemške kolonije delajo se vedno preglatvece ententni diplomaciji kakor ji dela velike preglatvece zadeva vojnih stroškov, resko vprašanje, vprašanje narodnostnih manjšin i. t. d. Toda ako tudi pustimo vse te reči pri miru in poleg teh še vse polno drugih, ki bi bilo odveč jih tukaj navedeti, pa recimo, da nam ostane eno samo in sicer vprašanje o razmerju med Nemčijo in Francijo, pa je tudi le to že dovolj za našo trditev.

V Versaillesu si je Francija zagotovila, da ji bo Nemčija placala vse vojne stroške. V svrhu jamstva je Francija okupirala Porenje. Ker Nemčija ni mogla zadostiti vsem svojim dolžnostim, ki jih je njej nalagala Versailleska pogodba, je Francija zasedla se Porurje. V Porurju je Nemčija pričela proti Franciji s pasivno rezistenco. Na eni strani vojna potem mir sta Nemčijo popolnoma obubožala. Danes je položaj Nemčije podoben vulkanu, ki prične lahko vsak trenutek bruhati in bomo imeli tedaj drugo nemško revolucijo. In ta revolucija bo predigra velike svetovne revolucije. Kdor ne vidi, da je položaj na Nemskem važen za vso Evropo in za ves svet, ta nima niti pravice se baviti s političnimi zadevami.

Nemčija se nahaja pred polomom. Pri splošnim velikim polomom. Na eni strani jo njena valuta tlačí k tlom. Francija jo pritiska od druge strani. V Porenju se vrši avtonomistično gibanje. Reakcijska Bavarska zahteva od centralne vlade boj proti puntarstvu. Saska in Turingija, reče deželi, zahteva boj proti reakciji in proti zunanjim in notranjim kapitalistom. Nemški parlament je že abdiciral nekaj svojih pravic s tem, da je izročil polno moč kanclerju Stresemannu. Poslednji izražala to svojo polno moč proti Saski kjer je zapodil social-komunistično vlado s silo samo zato ker je ta delavska vlada odkrito povedala, da hoče biti vlada v obrambo delavstva. Medtem ko uporablja kancler taka sredstva, ki so protizakonita, proti delavski vladi in proti delavskim četam, pusti, da se na Bavarskem sopri reakcijska vlada proti kateri ne stori in neče storiti ničesar. Brezposelnost narašča od dne do dne in z njo seveda tudi beda. Francija gre za tem, da uniči popolnoma Nemčijo v kateri vidi se vedno svojega nevarnega tekmeča. Ona dela na to da se stori iz Nemčije kar se je storilo iz Avstrije. Razkosana Nemčija bo brez moči in laže jo bo izkoriščati. Francoski kapital pa hoče vloviti dve muhi z enim mahom. S tem da bi razkosal Nemčijo, bi združil pod svoje okrilje, pod svojo kontrolo frankosko železo z nemskim premogom. Kdo bi bil potem kos francoski obrtni konkurenci? Ničve več. Ali te namere Francije plačuje nemški proletarijat zelo drago. Plaćuje jih s svojo krvjo, s svojo bedo in z bedo svojih otrok. Na Francoskem in drugod se pa vidi v kak položaj je spravila francoska politika nemški proletarijat. Ali veliki strategji se ne ozirajo na take mizerije. Oni hočejo biti pogumni in brezsrčni generali, ki morajo zmagati proti vsem in preko vsega.

Ni čuda ako se ob takih razmerah tudi nemški proletarijat pričinja zavdati, da tako ne gre naprej. Dosedaj je vedno s svojimi prsi branil enotnost domovine. Nemski proletarijat je namreč danes edini državotvorni element. Brez njega bi se bila Nemčija že davno zrušila. Še sedaj se hri proti porenjskim separatistom. Ali vsaka reč ima svoje meje in navdušenje se rado poleže ako dobiava človek za svoje živle le brce in nevaleznost. Na Saškem se mora danes proletarijat boriti proti nemški centralni vladi v kateri sede tudi social-demokratski ministri. V Hamburgu je

pršlo do krvavih spopadov med delavci in »Reichswehr« in so imeli delavci 75 mrtvih. Od vsehposvid iz Nemčije prihajajo vesti o konfliktih pri katerih so udeleženi brezposelni delavci. To je plačilo nemške vlade proletarijatu, ki se je tako junasko bil za domovino svojih kapitalistov. Francoska politika napram Nemčiji; separatistično gibanje, gospodarska kriza, brezposelnost in politika nemške vlade napram proletarijatu, vse to provzroča, da se nahaja danes Nemčija pred polomom in pred meščansko vojno. Reakcionarci hočejo vzeti delavcem se one pridobitve, ki so si jih izvojevali takoj po vojni. Delavci si pa ne morejo in ne smejo pustiti ukrasti malih pridobitev marveč morajo obratno skrbeti, da pridobe politično oblast v svoje roke. To pa zamorejo doseči le s polno oboroženo revolucionarno akcijo. Na Saškem so hoteli delavci mirnim potom priti do svoje vlade. Imeli so že svojo vlado, ki je bila s silo izgnana po vojaštvu, ki ga je v Drazdane poslala berlinska vlada. Kaj pomeni to? Da so gospodje v Berlinu sami pokazali delavstvu kod vodi njegova pot do vlade. Ni dovolj imeti nekaj ministrov. Kdor hoče vladati, resnično vladati, mora imeti v svojih rokah vse državne vladne organizme. Drugače se ne vzdrži na vladi.

Danes imamo na Saškem zaenkrat proglašeno tridnevno stavko. Imamo spor v sami social-demokratski stranki v kolikor morajo sami social-demokratje

Komunistična stranka pred rimskim sodiščem

Vsi obtoženci oproščeni

V petek 26. oktobra je končal proces, ki se je vršil pred rimskim sodiščem proti članom izvrševalnega odbora in proti drugim posameznim članom Komunistične stranke Italije. Za komuniste je ta proces večje važnosti ko za druge ljudi. Zato bomo poskrbeli, da objavimo o razpravah, ki so se vršile v Rimu, kolikor mogoče obširno poročilo na katero opozorimo že danes svoje čitatelje.

Odkritje zarote

Rimski proces zoper Komunistično stranko je žalosten zaključek, komunistične »zarote«, ki jo je razkrila meduhovita policija v mesecu februarju in o kateri je razposlala v svet tako grozna, tako strašna poročila, da se moramo še danes čuditi kako da ni v tistih dneh noben borzua od strahu umrl. Policija je začela aretirati komuniste po vsej Italiji. In je aretirala, kakor je dobila nalog, tudi take katerih edini zločin je bil ta, da so bili člani komunistične stranke. Kdor je posedoval izkaznico komunistične stranke, je bil za policijo in za vse vladne organe, velik zločinec, ki se ga je moralo vtakniti v zapor. In tako so naše varnostne oblasti tudi delale. Aretirale so v Rimu tudi sodruga Bordigo pri katerem so našle, naše varnostne oblasti, okrog 250 tisoč lir, razne važne listine in so izvedle tudi za sedež komunistične stranke. Ko se je to zgodilo je korespondenčna agencija »Stefani« objavila znani protifašistiški manifest III. Internacionalne (ki ga naše časopisje ni bilo še objavilo) in se je tako zgodilo, da je bil manifest objavljen po vsem italijanskem časopisju, kar se imamo zavaljati naši policiji in našim vladnim krogom. Po objavi imenovanega manifestu so se vršile nove preiskave, nove aretacije, nova nadlegovanja komunistov od strani policije. Ko je bilo okrog 2000 komunistov aretiranih, je policija, izročila vse akte sodninj, Preiskovalni sodniki so čitali, zasliševali obtožence in zaključili, po večini, da se proti aretiranim ne more sodnjsko postopati. V Trstu, v Milanu, Genovi in drugod so bili so drugi izpušteni na svobodo ko so prestali po enega in več mesecev preventivnega zaporu. V nižji Italiji in v Rimu so pa spravili skupaj nekaj da so lahko šli s komunisti pred sodišče.

Tako se je začel 18. oktobra v Rimu proces proti sodrugom: Bordiga, Grieco, Berti, Dozza, Tasca, Vota, Gnudi, Betti, Vignali, Introna, Di Tullio, Basile, Morabito, Viazoli, Pizzuti, Della Lucia, La Camera, Di Gaetano, Giberti, Tibaldi, Beatrice Ligabue, D'Onofrio, Germanetto, Leo, Presutti, Coruzzoli, Fortichiani, Terracini, Silva, Azzario, Gramsci. V dvorani kjer se vrši obravnavanje, naravno, vse polno policistov in tajnih agentov. Le redki so sodrugji,

Smešne obtožbe

Po Bordigi so zaslišani sodrugji Grieco, Berti, Tasca, Gnudi in drugi. Pri nobenem se ne zapazi najmanjšega obotavljanja. Vsi prevzamejo nase vso odgovornost dejanj in nobeden ne zataji svojega prepričanja. Vsak obtožence pojasni še posebej svoj osebni položaj. Tako se izve, da je bil aretirani Vota zato ker je bil član italijanske delegacije na IV. kongresu Komunistične internacionalne in se izve tudi, po informacijah policije, da ni bil na kongresu. Tasca je bil aretirani tudi zato, ker je bil na mednarodnem komunističnem kongresu ali on je bil aretirani v Milanu in še potem ko so bili v Milanu in v Napoli oproščeni vsi udeleženci komunističnega kongresa ker ne tvori taka udeležba nobene krivde. Viozzoli pove, da so ga policije v Paviji tripinčili na vse načine. Dozza opiše nasilstva, ki jim je bil podvržen po rimskih policijah. Basile je bil aretirani v Padovi v februarju 1923. zato ker je bil tajnik komunistične zveze v Bari. Morabito je bil aretirani zato, ker je nevaran puntar. Berti zato, ker je v Bolonji organiziral komunistične železničarje, Vigocchi zato ker so dobili v njegovem stanovanju še ne objavljen manifest proti družinskemu davku in tako naprej. Ena obtožba bolj smešna od druge. Še bolj smešne izgledajo nekatere kvesture ki so poslale na zatožno klop ljudi samo zato ker so našli pri njih kak star samokres zaradi katerega so že izvršili svojo kazen.

Po obtožbah pridejo na vrsto obtožbine priče. Koliko reči se človek nauči na takem procesu in kako resna izgleda policija s svojimi visokimi naobrazanimi agenti. In se je izvedelo: da v prostorih stranke izkukative v Rimu v žepu jope sodruga Grieco se je nahajalo 1300 lir, ki so izginile takoj ko so udri policisti v prostore in da se izginili dve baneni nakazilji, eno za 168,50 lir in eno za 500 lir. Take reči se izve in so lepe reči, ki delajo čast marsikomu. Velikega policisti ne povedo. Nekateri ne vedo čemu so aretirali. Drugi povedo, da so dobili nalog od prefektov. Tretji, da je dal fašistovski general De Bono nalog naj se sestavi imenik vseh komunistov. V Modeni so osušili en kanal zato, da bi našli v njem dokumente proti komunistom.

Obtoženec Bordiga

Ko so se predsednik, sodniki, državni pravdniki in odvetniki položili na svoje prostore, je bil prvi pozvan iz železne kletke, kamor so obtožence vtaknili, sodrug Bordiga, da se ga zasliši. Na vprašanja, ki mu jih stavi predsednik odgovarja Bordiga hitro, natančno, brez obotavljanja in brez zakrivanja. In pravi: »Komunisti morejo tudi organizirati oborožene punte proletarijata. Tega pa niso storili, ker ni bilo mogoče v danih razmerah storiti.«

»Komunisti smejo tudi napraviti policijom in sodnikom tajni resnico ako je tako koristno stranki in drugim sodrugom in zlasti zato ker menijo, da ni njihova naloga dajati nasprotniku orožje v roke proti komunistom. Ali danes mi tajimo obstanek zločinske organizacije zato, ker ta ni nikdar obstajala.«

Na nadaljna vprašanja predsednika odgovori sodrug Bordiga kakor na prva, odločno in naglo. Stranka, komunistična, ni ilegalna, ker ni po nobenem zakonu prepovedana. Tudi organizacija komunistične stranke ni ilegalna marveč je vsled razmer v katerih živimo, tajna. Posebne tajne organizacije v vrstah komunistične stranke ni in je ni treba. Komunistična stranka tudi ni sekta marveč stranka proletarskih množic. Kar se tiče denarja, ki so ga dobili pri njemu ko so ga aretirali, pove sodrug Bordiga, da denar ni njegov marveč strankin in da ni izključno da ni poslala stranki ta denar Tretja Internacionala, ki ima le slučajno svoj sedež v Moskvi kakor bi lahko imela v katerem si bodi drugem mestu Evrope in Amerike. In kakorkoli je ruska sovjetska republika edina država na svetu s katero se komunisti strinjajo, je vendarle res, da je Tretja internacionala od ruske vlade in države neodvisna mednarodna organizacija proletarijata.

Predsednik očita Bordigi zakaj ne ki ne grede komunisti v Rusijo ako je ta edina država s katero se komunisti strinjajo. Bordiga mu odgovori da zato je potrebno, da se ga spravi iz zaporu.

Nato se poda Bordiga zopet v kletko med odobravanjem svojih tovarišev, sodrugov in nasprotnikov. Sodišče se je prepračilo da zločinci, pravi zločinci, komunisti vendarle niso,

Smisao dogodjaja u Bugarskoj

Septembarski ustanak radnika i seljaka Bugarske je porazen. Sprovi se grozna osveta koja je dosad stajala vec hiljade i hiljada života prvih boraca radničke klase i seljštva, a i dalje će se nastavljati. Smisao septembarskih dogodjaja može se svatiti samo u vezi sa dogodjajima u junu o. g.

Beli prevrat na 9. juna 1923. našao je sledeću situaciju: Vode seljštva koji su se grupirali oko Stambuljiskije vlade, vodili su u gradovima očajnu borbu protiv radničke klase, načjem čelu stoji Komunistička Partija. Centralni Odbor Komunističke Partije Bugarske nije shvatio potrebu momenta i nije znao dovoljno brzo pregrupirati svoje redove za zajedničku borbu sa seljštvom protiv belih, — delomično i zbog toga, jer je baš stajao pod uplivom onog ogorčenja koje se nakupilo za vreme progona komunista po Stambuljiskomu. Sam Stambuljiski i njegovi najbliži prijatelji bili su zapanjeni. Kad su ga par dana pred beli prevrat oficiri, koji su mu ostali verni upozorili na pripremanje proturevolucije, on se na to nije ni osvrtao i samozadovoljno je odgovorio da se on ne treba bojati prevrata, jer imade većinu u parlamentu — 242 poslanika. Ali seljačke mase, koje su dugo sledile Stambuljiskoga, koje je u prošlosti u očima seljačkih masa stekao velike zasluge, nalazile su se u vreme 9. juna takorekue na raskršću: one su počele gubiti poverenje prema bankrotiranim partijskim vodjama oko Stambuljiskoga, ali one još nisu imale dovoljno poverenja prema Komunističkoj Partiji, koja u ono vreme još nije shvatala da učini sve potrebno za zadobivanje poverenja seljštva.

Politički nepovezan odnos seljštva objektivna nemogućnost da igra samostalnu političku ulogu, politička bespomoćnost i demoralizacija seljačkih vodja, koji su naivno verovali u nepokoleblivost »demokracije« : to je bio jedan od uzroka pobebe belog prevrata na 9. juna. Drugi uzrok pobebe Cankovljevog belog prevrata bio je u tome, da je Komunističkoj Partiji, koja se kroz decenije odgajala za miran propagandistički rad, bilo teško preći k oružanim akcijama. K tom drugom uzroku spada nadalje i doktrinstvo vodećih elemenata K. P. B., koji nisu pravovremeno shvatili nužnost brzog saveza sa seljštvom protiv fašističke gradske buržoazije.

Mase bile su protiv Cankova. Ali nepovezan odnos tih masa, njihova politička bespomoćnost, nepravna taktika komunističkih vodja omogućili su malim akcionim četama fašističke buržoazije da k sebi priprabe vlast.

Nije prošlo ni nekoliko meseci od 9. juna, a raspoloženje seljštva radikalno se izmenilo. Bugarsko seljštvo više ne stoji na raskršću. Gotovo u celini ono simpatizira sa Komunističkom Partijom. Čeli bugarski narod osim nešta seoskih bagataša, ima prema Cankovljevoj vladi koja seljacima otima zemlju, samo bezgraničnu, nesavladivu mržnju. Duboko neprijateljstvo protiv belog režima širi se po svima selima Bugarske. Svaki jednostavni seljak čeka, sa škrpanjem zubi čas, kada će se moći da sruši omraženi režim. Bugarsko seljštvo počima da uzima svoju političku sudbinu u svoje ruke, slavaajući da je njena propast neizbežna ako će kolebati među buržoazijom i seljštvom, kao što je pokušavao da čini Stambuljiski i shvaćajući da se može osloboditi jarma Cankovljevog režima samo u savezu s gradskom radničkom klasom. Još nikada nije mogla K. P. Bugarske — vele bugarski komunisti — da se diči s takovim gotovo općenitom pomoći seljštva, kao sada.

— »Mi verujemo samo Vama, Mi znamo da ste samo Vi sposobni da nas vodite u borbu«, tako govore seljaci.

Kod prvih vesti o septembarskom ustanku moglo je izgledati, da su bugarski komunisti, ako su na 9. juna zakasnil, svoju akciju u septembru prerano započeli. Ipak je već danas utvrđeno, da su oni stajali pred dilemom, ili bez borbe propasti pod udarcima divljih Cankovljevih progona, ili se izložiti mogućnosti ozbiljnog poraza, ali ne uzaknuti u času pred borzom, kada je fašistička vlada zaključila uništenje Komunističke Partije. Naša bratska bugar-

Smisao dogodjaja u Bugarskoj

ska partija izabrala je poslednji put, i u koliko se iz udaljenosti može prosuditi, ona je ispravno počela da ide napred. Ona nije izvoštila neposrednu pobeđu. Ona je pridonela teške žrtve, ali ona se nije predala bez borbe. Ona je pokazala, da je spremna staviti se na čelo svijui revolucionarnih sila zemlje, da zemlju oslobodi od vlasti buržoazije. Sve vesti koje dolaze iz Bugarske govore o tome, da je revolucionarni ugled bugarske Komunističke Partije usprkos teškog poraza znatno porasao, naročito na selu. Septembarski poraz jedan je od onih poraza koji u sebi sakrivaju neizbežnost dolazeće pobebe.

Seljštvo — je skoro bez iznimke spremno da maršira s Komunističkom Partijom. Svaki seljak grči pesnicu protiv Cankovljeve vlade. Seljštvo blokira glavni grad, ono ne ee da mu dobavlja živuće namirnice. Seljačka omladina baca se u borbu. Ali — nema nikakvog oružja. Protiv do zubi naoružanog protivnika mora se voditi borba gotovo s golim rukama. Stambuljiski bio je tako naivam, da je seljštvo ostavio nenaoružano. Zbog toga su opet male akcione čete odlučile borbu: ruski wrangelovci preuzeli su žandarstvo i špijonašku službu; male macedonske bele garde igraju veoma veliku ulogu.

Ali u redovitoj Cankovljevoj armiji, koja se znamim delom sastoji iz seljaka, započima vrenje. I to drugačije i ne može da bude. Vojnici su i onako s hiljadu veza povezani sa selom, koje u svojoj celini duboko i nepomirljivo mrzi Cankovljev režim.

Bugarska Komunistička Partija, nakon što je popravila svoje doktrinarne greške, otvorila si je put k bliskoj pobeđi. U jednoj takovoj zemlji kao što je Bugarska ne može nijedan režim dugo vladati protiv seljštva, koje je uvidelo nužnost saveza s radnicima i njihovom Komunističkom Partijom. Započima period intenzivnog partizanskog rata protiv režima, koji će se stalno širiti i završiti s pobeđom radnika i seljaka. K. P. Bugarske dala je ustašama onih gradova, u kojima se stvar nepovoljno razvijala, ispravnu parolu: povuci se u sela i gore i odanle započeti partizanski rat. Nikakav Cankov ne može imati dovoljno sila da sa kontrarevolucionarnim četama drži zaposednutima sva sela Bugarske. Pokušaji zaposedanja revolucionarnog bugarskog sela brže će nego inače dovesti do prelaza delova armije, koji se sa stoje iz seljaka, na stranu revolucionarnog naroda.

Bugarska bela socialna demokracija igrala je nečuveno podlačku ulogu, koja osporava Noskeove lovoriče. Sami ruski social-revolucioneri započeli su u inostranstvu kampanju protiv bugarskih menjševika, koji su vršili krvničku ulogu protiv bugarskog seljštva. Zuta Druga Internacionala duboko štiti o odvratnoj ulozi svoje bugarske sekcije. Onaj dio železničara i poštanskih činovnika, koji je do septembarskog ustanka još stajao pod uplivom bugarskih »socialista«, počima sada da shvata, koju je ulogu dosad igrao.

Bugarski dogodjaji od juna do septembra 1923. od dubokog su značenja ne samo za Bugarsko nego i za opće procenjivanje uloge seljštva. Za jedno sa od Komunističke Partije vodje, nem radničkom klasom je seljštvo sve. Bez radničke klase, u pokušaju da zauzme posredničku »samostalnu« pozeiju među buržoazijom i radničkom klasom, seljštvo nije ništa. I svaki takav pokušaj dovodi do otvorene diktature najbezobzirnije po sjeđničke reakcije. Seljaci svijui zemalja, Vi se morate učiti iz bugarskog iskustva. Bugarsko iskustvo mora postati tekovinom aktivnog dela seljštva celoga sveta. Na osnovu toga iskustva mi moramo razumeti da otvorimo oči seljštva, kojega buržoaske i sitnoburžoaske stranke pokušavaju demagoški zlorabiti.

Na principijelno koketiranje sa seljštvom po neprijateljskim mu klasnim elementima moramo mi odgovoriti sa živom propagandom za radničko-seljacku viladu i objasniti aktivnom delu seljštva celoga sveta, da seljštvo može braniti svoje stvarne interese samo u savezu s radničkom klasom u gradovima. To je smisao bugarskih dogodjaja.

Ta pouka je teško i skupo iskupljena. Neka nam bude na korist u svima zemljama.

Zinoviev,

Glasnik mladine

S to štev. začnemo objavljati resolucije sprejete na državni konferenci naše Zveze. Resolucije so izdelane na podlagi onih sprejetih na III. kongresu Internacionalne komunistične mladine in na podlagi položaja, ki ga je v Italiji prihod fašistov na oblast ustvaril za našo organizacijo. Sekcije in skupine imajo nalogo, da te resolucije na skupnih sestankih dobro prerazlagajo in raztolmačijo, kar bodo mogli storiti zlasti oni njih člani, ki so bili delegirani na zadnjem našem kongresu. Po objavi resolucij prinesemo poročilo o kongresu samem, kot zadnji odločevalni in primerljivi instanci tehi resoluciji na zdolaj, po kateri mora nujno slediti delovanje v smislu teh resolucij.

Objavljamo kot prvo resolucijo o fašizmu.

Fašizem

Z objektivnega stališča:

- razpad delavskega gibanja, kot posledica reformističnega oportunitizma in pomanjkanje revolucionarnega vodstva;
- obubožanje srednjih stanov in malomeščanstva, ki reprezentirajo v Italiji široke plasti družbe;
- usuznjenje parlamenta novim planem buržoazije (kakor so: veliki kapitalisti, vojni dobilkarji, bankirji, sindikalna birokracija, zadrugetari) ki so se formalne že pred vojno in prisile do svoje moči po vojni;
- preobrazba države, nezmogljive postali močan obrambni organ interesov novih plasti buržoazije (social-demokratska vlada) a presilne še, da bi izginila ter prepustila svoje mesto delavski državi (sovjet), obrambnemu organu interesov proletariata.

S subjektivnega stališča.

- oni del srednjih stanov, ki je v vojni našel svoje življensko sredstvo, najde po premirju dobičkanosno mesto v oboženi dobi proti delavskemu razredu in ustvarja tako čete fašistovske milice;
- fašistovska milica si polagoma pridobiva: gotov del malomeščanstva, razočarane v svojih upih na takojšnjo zmago socializma; plačane elemente, pobrane iz nedolženih plasti družbe; mladino, eksaltirano vsled patriotične ideologije; vse one, ki so trpeli škodo na imovini in moči vsled ekonomskega in političnega ojačanja proletariata; ter delavce in kmete, ki so vstopili vsled pritiska a so ostali vsled raznih privilegijev, ki jih kot taki uživajo, n. pr. pravica za orožje, nezakazljivost, proste voznje, itd.;
- zmago fašizma je v prvi vrsti pripisovati soudeležbi državnih oblasti (sodišče, armada, policije), ki so se v naprej ostale v rokah starih konservativcev in zagriženih sovražnikov delavskega razreda; deloma tudi nepravilnosti proletariata na borbo, v katero ga je fašizem prisilil, kakor tudi dejstvu, da si vodje proletarskega gibanja niso postavili dovolj trdno za nalogo začeti in voditi dano borbo.

Z ideološkega stališča:

je fašizem nastal kot gibanje za uveljavljanje takozvanih nacionalnih elementov v nasprotju z internacionalizmom delavskega razreda. Pod tem položajem so se stare konservativne plasti (agrarne, vojske in sodniške) pridružile industrialcem, ki so se bali kontrole s strani delavstva, in malomeščanstvu, ki je nemirno ter raznih avantur željno. Ustvarila se je enotna fronta v obrambo lastnine. Nasproti resničnosti razrednega boja fašizem stavi iluzijo harmonije in sodelovanja razredov. Medtem ko fašizem zanika razrede in razredni boj je v resnici en sam značilen pojav tega boja: — bodisi radi tega, ker gre za obrambo tistih, ki se bojijo, da jim bodo nekega lepega dne izpodnesena tla, bodisi tudi v kolikor se tiče malomeščanstva, ki družec se s kapitalisti rešuje »svoje« razredni problem zato, da ne izgine med proletariatom ter, do se mu posreči viliti nove sile vsemu državnemu organizmu.

S tem pa, da fašizem skuša delovne mase pritirati v nacionalne sindikate, je to dokaz slabe vesti, da mu ni mogoče zanikati razrednega boja.

Po prihodu fašistov na oblast.

Po prihodu na oblast, fašizem skuša uzakoniti vse svoje pozicije od milicije do stranke. Posrečeno potlačenje delavskega razreda kaže na prvi pogled biti končna in popolna zmaga. V resnici se po prihodu na vlado šele začnejo dolga doba neprestane dekadence in notranjega razpadanja fašizma. Isti se ne pričakovano znajde pred potrebo izpremeniti svoj program, katerega se je poslužil zato, da je zbral okrog sebe raztresene sile malomeščanstva in polproletariata.

Zadnji zahtevajo zvestobo danim obljubam, aplikacijo »protikapitalističnih« parol ter popolno preustroj države, katere se je poslužil.

Na drugi strani ne puste stare meščanske skupine novodogledem niti najmanjše svobode, jih ovirajo in zadržujejo njihovo delo v vsem tem, kar ni reakcionarno. Kar se tiče njegovega »antikapitalizma« pred prihodom na oblast, se fašizem danes ne more ubraniti vpliva in volje velikih kapitalističnih in veleposestniških skupin, ki hočejo vsi absolutno kontrolo nad ekonomijo in politiko dežele.

Ta temeljni kontrast se kaže v vsem delovanju fašizma na vladi. Da zadovolji svoje pristase, skuša razdeljevati na široko upravna mesta v državi, skuša jih obdržati okrog sebe s tem, da dopoveduje potrebo nadaljevanja borbe proti »antinacionalnim« elementom, izkoriščajoč nacionalni sentimentalizem, toliko karakterističen za malo buržoazijo. A tole v mali meri zadržuje stik z realnimi dejstvi, ki vstajajo zopet kot prej in vcepljajo v malomeščanske mase čut negotovosti in globoke razrvanosti.

Fašistični proletarci.

Druga vrsta problemov vstaja pred nami kot posledica tega, da je vključeno v milici, stranki, v sindikatih mnogo izrazito proletarskih mas. V milici se bolj in bolj kaže različen postopanje. Politični okvir je razdvojen vsled neprestanih medsebojnih bojov med lokalnimi voditelji. V sindikatih životvarijo funkcijari, ki skušajo na eni strani odvzeti korporacijam vsak najmanjši videz sindikalnega življenja, na drugi strani so pa prisiljeni, da uveljavljajo svoje osebne koristi, upoštevati mase, privedene nasilno v korporacije.

Z vseh teh stališč postaja jasna možnost, da se vodi boj proti fašizmu na vladi na politični podlagi, t. j. na podlagi razvrstitve socialnih skupin, ki so se ujediniše z namenom oboževanja boja proti proletarskemu gibanju, katere edinstvo pa je bila le navidezna in začasna. Gre za borbo, ki izhaja iz zaveščenosti realnega položaja, ki vsebuje seme velikega razvoja in se mora odločiti v pospešenem razkrojevalnem procesu, ki leži v stvarih samih.

Naloge komunistične mladine.

Komunistična mladina je tvorila pred prihodom fašistov na vlado v anti-fašistični borbi predvsem elemente za formacijo potrebne proletarske milice. To je bilo neizogibno in nenadomestljivo v periodi meščanske gverilije, ko je vsrila sicer kom. mladina to svojo nalogo, pozabljala je pa na veliko škodo gibanja, svojo nalogo študija, kulturnega dela, gospodarskega dela, nalog, ki so ravno tako potrebna svojstva njenega razvoja in njene zgodovinske funkcije. Na ta način si lahko deloma razlagamo pojav, da so mogli mnogi mladi delavci preiti k fašizmu, pri katerem so našli slikovito koreografijo in garantirano nezakazljivost, da so lahko vsrili svoje delo nasilja.

Kljub temu, da ohranja nedotaknjeno tradicijo heroizma in osebnega žrtvovanja, ki se je ustvarila v dobi direktnega boja s fašizmom, mora kom. mladina izvršiti dase predvsem svojo nalogo politične vzgoje. Treba izhajati s stališča, da ni komunist oni, ki se le bojuje in se žrtvuje z junaštvom, ampak oni, ki to dela s popolno zavestjo ciljev, potreb in nezlomljivosti proletarskega pokreta.

Danes čaka kom. mladino naloga da izpopolni svojo organizacijo z namenom, da bo sposobna izvajati neprestano propagando in kritiko proti fašizmu, kazno na vsa notranja njegova nasprotstva in pripravljajoč mu na ta način neizbežen razpad. Izvajati kritiko in antifašistovski propagando ne znači ostati mala sekta, ampak zbrati v okviru proletarskih organizacij vse mladinske sile, ki ne morejo zasledovati simpatije fašistice nega pokreta, ali se kesajo, da so mu kdaj sledile.

Kom. mladina razumeva svojo organizacijo kot instrument delovanja, da živi in se razvija med masami, v rednem kontaktu z izpremembami v njihovem življenju, da vzpodbuja, izhajajoč iz realnega proletarskega življenja, delavce in kmete k neprestanemu boju in da rešuje nove politične in idejne probleme.

Konkretno moremo specifikirati delovanje mladih komunistov v Italiji v današnjem momentu sledeče:

- pomagati Kom. stranki v njenem delovanju za uvrstitve v obratih in organizirati obratne celice kom. mladine.
- podpirati stranko v njenem boju za dosego svobode delavcev organiziranih v sindikatih; sistematizirati sindikalno delo kom. mladine za ustanavljanje sindikalnih komisij in začeti s propagando konkretnih ekonomskih zahtev mladine z ozirom na življenje delavske mladine, ki ji je fašizem poslabšal pogoje;
- uveljaviti vse one iniciative, ki za-

morejo polagoma priversti delavsko mladino do komunističnega gibanja.

d) uveljaviti sportni nagib mladih delavcev v svrhu samostojnih institucij delavskega razreda.

e) začeti z delom razširjanja komunističnih naukov poslužno se pri tem v prvi vrsti obratnih celic.

f) izrabiti vse sile, aspiracije, energije delavske mladine in jih dovesti do stalne organizacijske oblike s ciljem proletarske revolucije.

Bistroumnosti, previdnosti in poguma

zahteva to delo od mladih komunistov v sedanjih fazi borbe proti fašizmu. Kolikor bolje bodo znali izvajati mladi komunisti svojo zelezno kritiko pri delu, v sportnih organizacijah, v sindikatih, v vojskih organizacijah, kjerkoli ga bodo mogli, toliko manj bo imel fašizem sile in toliko bolj gotov bo dan končnega boja za osvoboditev delavcev in kmetov iz sužnosti, ki jih danes oklepa.

(Dalje prihodnje).

Italijanski imperializem in Balkan

V času, ko je vedno bolj pereče vprašanje Reke, Jugoslovancov v Primorju itd., v času, ko zahteva italijanski imperializem vedno več, je za italijansko kot jugoslovansko delovno ljudstvo potrebno, da se temeljito peča s tem vprašanjem in zavzame napram njemu svoje stališče, ki mora odgovarjati njegovim interesom.

Pohlep italijanske buržoazije, razširiti svoje gospodstvo na Jugoslavijo in ostali Balkan, ima globoke gospodarske vzroke. Italijanski kapitalizem — gospodarsko in politično mnogo slabšeji kot njegovi sosede: Francija, Anglija itd. — ne more konkurirati s temi deželami na mednarodnem trgu. Pomanjkanje premoga in surovih in v velikem delu na nizkem nivoju stoječa oblika proizvodnje, draži italijansko blago, ki je vrhu tega po kvaliteti slabše kot pa francosko blago. Iz tega vzroka mora iskati italijanska buržoazija drugih pokrajin, v katerih bi mogla razprodati svoje blago. Te pokrajine vidi Italija na Balkanu. Balkanski polotok se zdi italijanski buržoaziji kot nova Amerika za njo. Cilj italijanske buržoazije je zato že od nekdaj — osvojitve Balkana. Vsa njena stremjenja gredo v tej smeri.

Italijanska buržoazija se poslužuje tega svojega cilja go spodarskih in političnih sredstev; ona se vmešava v notranje razmere balkanskih držav. Danes ni nobene skrivnosti več, da fašistovskega junjskega puča v Bolgariji ni spremljala italijanska buržoazija samo z zadovoljstvom, ampak da ga je tudi naravnost podpirala. Režim Stambulijskega ni ugajal fašistovski Italiji. Dejstvo, da je imela v Bolgariji oblast kmetijska stranka, je pomenjalo, da se je približalo svoji izpolnitvi geslo: »Balkan balkanskim narodom. Celokupna politika imperialistične italijanske buržoazije pa gre za tem, da zaseje in poglo bi razdor med poedinimi balkanskimi državami. Iz tega vzroka podpira Italija albanske bande, ki vpadajo od časa do časa v Jugoslavijo. Italija hoče razviti konflikt med Jugoslavijo in Albanijo ter med Albanijo in Grčijo.

Italijanska buržoazija prodira isto časno s svojim kapitalom v balkanske dežele. To se ji je v mnogem posrečilo že tudi v Jugoslaviji. Polovica bosanske gozdne in lesne industrije je že v rokah italijanskega kapitala.

Razen tega si hoče zboljšati Italija tudi svoj strateški položaj, za kar mora obvladati Sredozemsko morje. Če pa hoče obvladati to, mora zasesti jugoslovansko obal. V dosednjem tega je pa za enkrat najvažnejše, da dobi Reko popolnoma v svoje roke.

Vsakemu mora biti jasno, da vprašanje Reke, Juljske Krajine itd., razmerje med Italijo in balkanskimi državami sploh ne morejo pravilno rešiti italijanska in jugoslovanska, odnosno balkanska buržoazija. Kajti močnejša buržoazija ne bo nikdar dopustila, da bi se narod sam izrekel o svoji usodi in pripadnosti v škodo imperialističnim težnjam močnejše buržoazije — ki je v tem slučaju italijanska. Nasprotje med Jugoslavijo in Italijo so tako velika, da se ne morejo končnoveljavno rešiti v okviru današnjega družabnega sistema.

Italijansko in jugoslovansko delovno ljudstvo bo pospešilo rešitev spora najuspešneje na ta način, da se bori proti svojim buržoazijam, za upostavo delavskega-kmetjskega vlad, pri katerih ne bo pri nacionalnem vprašanju odločujoči faktor — profit in imperializem, ampak prijateljsko sodelovanje na podlagi enakopravnosti vseh narodov in narodov.

(Po »Glasu Svobode«).

PO SVETU

FASIZEM V INOZEMSTVU IN BOJ PROTI NJEMU. Meštansko časopisje registrira z nekakim zadovoljstvom kretanje fašizma v inozemstvu.

Tako je zadnje poročalo z vidnim zadošenjem ustanovitev prvih bodnih oddelkov na Angleskem. Ne bodi leno, je pa tudi omenilo pravi cilj teh angleških fašistov, katerih geslo je: »Za kralja in domovino«, to se pravi za kapitalistično malho.

Da je takó, nam pove kapitalistično časopisje samo, ko pravi da »se hočejo postaviti, z vsemi lokalističnimi elementi proti komunističnemu gibanju, ki deluje za uničenje prestola in države«.

Angleški delavci imajo vzgled v italijanskem fašizmu, zato pa ovirajo delovanje teh »rekonstruktorjev«, katerim ne dopuščajo prirejati shode.

V Španiji vlada sedaj kolovodja tamonjskih fašistov. Hoče namreč v deželi »obnovitve«. Dela pa vse po italijanskem receptu in ne pomisli, da je Mussolinijeva formula dala takó klavne rezultate, da se pričnjo delati praznata okoli njega.

Menda je tudi javnost v Španiji uvidela, kakšnega osla je zajahal De River, če je bil ta prisiljen izdati komunistično, v katerem prosil, da naj se brez nestrpnosti pričakuje razvoj njegovega dela.

Pravi, da se bo še za dva meseca izdajalo važne ukrepe, ampak, da ni mogoče v enem četrtletju izvršiti popolno preobrazbe Španije. Kamunike zaključuje: »Udeležitev našega programa se mora najprej izvršiti z upostavitvijo ekonomične avtoritete in ravno na tej poti je direktorji napravili prve korake. Omenja, da se je tudi Mussoliniju delo očitajna, ampak da to ne igra nikake vloge«.

In metode De River? Vse po eni, italijanski fasoni: odpuštnice nameščenecv, razpustitev občinskih svetov, preganjanje delavstva.

PROTI FAŠIZMU je izdala centralna uprava »Zveze Radnika za Sivačko-Odjevne Industrije i Obrti« v Belgradu letak naslovljen na svoje člane, ki so pozvani storiti vse kar je mogoče, da ne pride ni en sam delavec v vrste fašistov. To je prvi resen nastop jugoslovanskih sindikatov proti fašizmu. In mi, ki poznamo jugoslovanski, zlasti srbski proletarijat, vemo, da bo imel letak svoj uspeh.

V ČIKAGU, v Združenih državah ameriških, je v prebivalstvu vedno bolj naraslo ogorčenje in sovraštvo proti zločinskemu porenjanju ameriških fašistov, takolimenovanih Ku-Klux-Klanovcev. Naraslo je do tega, da je bila vržena bomba proti poslopu kjer so imeli svoj sedež. Vsled eksplozije je bila stavba razrušena.

KONGRES ZVEZE DELAVSKE OMLADINE JUGOSLAVIJE bo 4. novembra s sledečim dnevnim redom: 1. Konstituiranje kongresa; 2. Poročilo izvrševalnega odbora; 3. Pravila; 4. Program: a) Gospodarski boj in delo v sindikatih; b) Kulturno delo; c) Boj proti fašizmu; d) Sport; 5. Agitacija in propaganda; 6. Tisk; 7. Vprašanja in predlogi.

KONTRAREVOLUCIJA NA GRŠKEM je izbruhnila proti sedanjim vladam o kateri vemo, da je fašistovska. Tudi novi revolucionarji niso nič bolj naklonjeni delavcem. Kontrarevolucijo je vodil general Metaksas. Gibanje je popolnoma neuspelo in general Metaksas je bil uvojen. Na Grškem ni nič kaj gubnega ako imamo že v vsakem letnem času revolucijo ali kontrarevolucijo, koje vodi general. Na Grškem se namreč pripravata Francoski in Angleski bančni kapital. Grško ljudstvo si pa domisluje, da dela svoje revolucije. Vsekakor moramo opozoriti na dejstvo, da se puntar ska gibanja ponavljajo povsod zelo pogostoma. To nam priča, da se nahaja Evropa še vedno v revolucionarnem položaju.

HENRI BARBUSSE znani francoski komunistični pisatelj, je bil aretiran zato ker je na mednarodnem zborovanju bojevnikov pozval francoske vojske naj ne streljajo na nemške tovarise ako bi jim to načelniki ukazali. Barbusse je odgovoril sodniku, da prevzame vso odgovornost svojih izjav, ki se jih drži.

PAPEŽEVA PRIZADEVANJA. Poglavar kat. cerkve je naslovil pismo na rimskega generalnega vikarja, tičeče se praznikov Vseh svetih. V tem pismu priporoča, naj se na ta dan spominja mrtvih, brez razlike narodnosti, stanu ali političnega prepričanja, ki so padli v vojni in v strankarskih bojih.

Je to vedno ena in ista pesem: zagovarjati kapitalistične vojne, blagoslovljati odhajajoče v klavnico in se spominjati ljudi, tiste ljudi, ki so pretrpeli neizrečne muke, šele tedaj, kadar so mrtvi.

Zakaj pa ne obrniti svojo misel k živim, k proletarski radi vseh narodnosti? Zato ne, ker bi bilo to hudobno, bogokletno i. t. d. Snužnje, kadar so pri življenju, se sme prazati le eno: dajte, dajte! Dajte svoji krki, svoj znoj, da se bo mastil bogatin. Dajte svoje življenje, da bo rešena domovina kapitalistov!

VOLITVE V PETROGRAŠKI SOVJET so se vsrile pred tednom in je bilo izvoljenih 171 komunistov in 9 divjakov, t. j. brez stranke.

KOMUNISTI V AVSTRALIJI so bili vsi izobčeni iz social-demokratske Labour Party. Tako delajo proti komunistom reformisti in socialisti povsod. V Italiji so izobčili socialisti Serratija in druge ker hočejo se združiti s Tretjo internacionalo.

EKSPLOZIJA V VARŠAVI. VLADNA PREISKAVA IZKLJUČUJE ATENTAT. Telegram iz Varšave naznanja, da je vladna preiskava v skoploziji smodniške dognala, da se ne more vzrok tega pripisati kakemu dejanju z anarhistične ali komunistične strani, ampak ne-previdnosti čuvajev.

Mrtvih je čez sto, ranjenih pa čez tisoč. Medtem pa so vsi fašistični in protidelavski časniki po celem svetu razširili vest, okrašen s podrobnostmi, da se je slo za teroristično dejanje, izvršeno po komunistih, ki da so nahujskani in podplačeni od Sovjetske Rusije.

Kaj vsega ne napravijo nasprotniki, kadar se gre za blatenje Sov. Rusije in razrednozavednega proletariata!

Opozarjamo razprodajalce in poverjenike da jim smo postali račune. Tolvizamo torej vse tiste, ki niso še poznavali, da to nemudoma storijo.

UPRAVNIŠTVO.

In zopet priznanja...

Meščansko časopisje dela na vse kriplje, da bi »dokazalo, kakšna »enodusnost« v dobrem mnenju o fašistovski Italiji vlada v inozemstvu.

«Kdor išče najde» — pravi pregovor. In res: brskaj in brskaj, pa ti res nekaj najde, in sicer kar naravnost novi svet... Citira slavospeve, ki jih poje Mussoliniju cela evropska javnost... pardon: meščanski listi »Kurier Warszawski«, francoska »L'Information« in »Gaulois«.

Ni vredno, da bi se prinašalo te nove dokumente. Samo nimogrede boji povedano, da mora biti mnenje v evropski javnosti že dobro, ako omenjeni listi, med drugim, pišejo, da je vodja fašizma stri komunistem, reorganiziral gospodarstvo in vse take lepe stvari.

Zadnji list pa zaključuje tako: »Sredi razvalin Evrope, razdejane po kruti vojni, po hudih političnih bojih, po finančnih krizah, je on (Mussolini) zgradil uzorno državo, ki je istočasno trdnjava, delavnica in vrta«.

Gotovo! brez dvoma bodo bratci pri meščanskih listih govorili, da je sedanja Italija to kar oni zatrjujejo. Toda za delovne mase je trdnjava (v pristem govoru, brez okrasov, reci ječa) in delavnica. In za kapitaliste je samobsebi umevno, da je vrta, pa celo raj!

Ah, to evropsko »javno mnenje«, ti »bratci« v inozemstvu!

Prvi uspehi enotne fronte

Na Saškem, torej v državi, ki je del velike nemške republike, je prišlo do enotne fronte proletariata in do proletarske vlade. Enako je prišlo do enotne proletarske fronte in do proletarske vlade v Turingiji, ki tudi spada v nemško državno zvezo. V obeh državah so vlade sestavljene iz levičarskih socialistov ali socialdemokratov in iz komunistov.

Dogodek je velike važnosti in bo močno vplival povsod na potek proletarske politike. Komunisti so stali v vlado v omenjenih dveh nemških državah zato ker drugače ne bi bilo mogoče udeležiti enotnost proletarske fronte in zato, da se postavijo na čelo boju zoper nemški fašizem in nemško reakcijo sploh.

Komunistična stranka Nemčije hoče doseči tri najbližje cilje: Dogovor s levim krilom socialistične stranke hoče obožiti široke plasti proletariata zato, da omogoči uspešen boj proti reakciji. Ona, komunistična stranka, je povedala odkrito, da je prevzela v svoje roke del državne organizacije samo zato, da obožiti proletarijat, ker je v Nemčiji oboževanje proletariata življensko vprašanje. Nadalje hočejo komunisti pospešiti proces razkrojitve v vrstah socialne-demokracije in hočejo končno udeležiti praktično obrambo proletariata tudi na gospodarskem polju kjer mu žugajo industrijalci s žužanjem mezd in povišanjem delavske urnika. V to svrhu predlaga komunistična stranka: a) zboljšanje delavskopretrirane b) priključitev oboževanih delavskih čet policiji; d) priprave za spošno stavko proti fašizmu in proti industrijni ofenzivi.

Delavske množice so sprejele z vidnim zadošenjem vest o ustanovitvi delavske vlade. Iz vseh krajev Saške in Turingije so dosepele brzojavke, ki so vabile nove ministre naj se ne plašijo težav in naj ostanajo na svojem mestu v trdnem prepričanju, da živjajo solidarnost od strani vsega proletariata.

Saški ministrski predsednik je v svojem govoru pred poslanci v zbornici dejal, da je nova vlada, vlada delavske obrambe, delavski sloji stoji pred velikimi nevarnostmi. Na Bavarskem se pripravljajo nacionalci v to, da bi zatrla na Nemškem vsakršno proletarsko gibanje.

Kapitalizem bi rad odvzel delavcem osebnostni delavnik in po možnosti, vse druge v dolgi desetletjih izvojevane pridobitve. Saška vlada se bo borila proti takim namenom kapitalizma in se bo v tem boju naslanjala na vrne sloje t. j. na delavce, kmete, uradnike in na intelektualce, ki jim je na srečo dobrobit večine saškega ljudstva. Nova vlada so bo tudi borila proti vojaški diktaturi, ki jo silijo iz Berlina.

Nalogo nove delavske vlade so ne dvomno težave. Morala bo očediti državnemu uradu vseh škodljivih in sumljivih elementov. Morala bo rešiti težko vprašanje prehrane. Na Saškem je na tisoče in tisoče revnih ljudi, ki stradajo. In med tem ko ljudje trpe in stradajo se nemški kapitalisti obračajo za pomoč do Francije in bi radi s francoskimi sulicami si zagotovili bogate sadove svojega izkoriščanja.

Stališče saških komunistov je Komunistična stranka Nemčije popolnoma odobrila. Tozadevno je Komunistična stranka Nemčije izdala na delavce manifest v katerem pravi med drugim tudi sledeče:

«Glavno vodstvo Komunistične

stranke Nemčije je odobrilo, vstop soderugov Boettcherja, Heckerta in Brandlerja v saško proletarsko vlado. Nemške proletarske množice se na hajojo pred napadom od strani velekapitala, veleposvesta in monarhističnih generalov. One stoje pred nevarnostjo vojaške diktature, ki bi udušila v krvi vsako delavsko gibanje. Komunistični člani vlad na Saškem in v Turingiji imajo nalogo, da skupno s socialističnimi ministri le- vega krila organizirajo delavsko fronto. Komunistični ministri se morajo podvreči najstrožji kontroli svoje stranke. Vstop komunistov v vlade na Saškem in v Turingiji ni sad parlamentarnega kompromisa. Oni so le zastopniki delavske volje, ki hoče imeti enotno fronto proletariata proti nevarnosti, ki preti od strani reakcije. Delavske vlade na Saškem in v Turingiji morajo postati zgled za ves nemški proletarijat. Kar se je zgodilo na Saškem in v Turingiji se mora nadaljevati, ker po vsej Nemčiji potrebuje delavstvo enotno fronto in delavske vlade».

Italijanski in jugoslovanski delavci morajo tudi se kaj naučiti od zgleda na Saškem. V Italiji in Jugoslaviji se bore socialisti in socialdemokratje še vedno proti enotni fronti proletariata. Koraci in Bugšegi se družijo raje z Bolgarskimi krivulki bolgarskega proletariata kakor da bi se združili z jugoslovanskim proletariatom. Toda to nas nes me plašiti. Izginili so Kerjenski in Noske. Morada bodo še drugi in zmagal bo končno vendarle proletarijat. Delavci naj le vstrajajo v svojem desedanjem boju. Naj slede komunistični zahtevi po enotni fronti in potom enotne fronte do zmage. To se more, to se mora doseči.

I. Radovič.

Op. — Kakor razvidno iz uvodnika, se je medtem položaj na Saškem izpremenil.

Izjava sovjetskega diplomata o S. S. S. R.

Zastopnik sovjetske Rusije v Pragi, Jurjenjev je dal praški »Tribuni« sledeče izjavo o SSSR. (Zvezi sovjetskih socialističnih republik).

Caristična Rusija je tlačila vse narodnosti in vse narodnostne manjšine. Ona je bila centralistična država in sistem nasilnega centralizma je povzročil gibanje in reakcijo naroda. Oktobrska revolucija je dala vsakemu narodu pravico do obstoja in razvoja, in vredno je omeniti, da je nastala popolna svoboda kulturnega ustvarjanja, svoboda šolskega pouka, sodišča in administrativnega dela v narodnem jeziku. To je imelo za posledice mirne in delavne tendence med vsemi narodi. Vsi narodi so spoznali, da skupno življenje v sklopu svobodne zveze zagotavlja vsakemu od njih popolno svobodo razvoja in jamči tudi večjo notranjo konsolidacijo in večjo moč napram inozemstvu. Zunanja politika enotne sovjetske zveze je tudi enotna, pri čemer se seveda štiti interese vsake poedine zvezne republike.

Nekje v inozemstvu se misli, da je stvarjenje SSSR samo formalnost. Tako mišljenje izvirja iz nerazumevanja ali zlobnih namenov. Vsaka zvezna republika čuva svojo svobodo in ima pravico izstopiti iz Saveza. Rusija ne bo pozrla saveza, niti ne bo savez pozrl Rusije, ki ji je v savezu zagotovljeno mesto, ki odgovarja njenim materijalnim in kulturnim potrebam.

Domače vesti

O dvojezičnosti slov. časopisja

Prefekt furlanske dežele, gospod Piseniti, je 19. oktobra izdal dekret, ki je določal, da od 21. oktobra naprej morajo vsi v furlanski deželi izhajajoči neitalijanski listi dodati vsem člankom, noticam in drugim gradivu italijanski prevod. 22. oktobra sta pa izdala enaka dekreta za neitalijanske liste svojih okrožij, prefekt tržaške dežele Crispo Mondada in prefekt istrske dežele Gian-noni. Kratko povedano: vsi v ome-njenih treh deželah izhajajoči neitalijanski t. j. slovenski in hrvaški listi in revije, bi bili morali izhajati od 21. odnosno od 24. oktobra naprej v dveh jezikih in sicer v najbolj neokusni formi, ki so si jo mogli gospodje prefekti izmisliti. Vsakemu članku, vsaki notici bi bil moral slediti italijanski prevod. Kdor je imel priliko videti liste, slovenske in hrvaške, ki so že izšli v taki novi od prefekturnih krojačnic izde-lani obliki, se prav gotovo ni mogel navdušiti za zunanjo obliko, ki so jo hoteli dati prefekti neitalijanske-mu časopisju.

Svoj odlok so izdali prefekti v imenu čl. 3. občinskega in deželne-ga zakona in so ga utemeljili čes, da hrvaški in slovenski listi otežujejo sporazum in mirno zožitje med ita-lijani in v Italiji bivajočimi Slovani; da državni interesi ne morejo do-voľjevati obstanka narodnih parti-kularizmov, da neitalijansko časo-pisje razkraja nujno potrebo solidar-nosti vseh državljanov in da vpliva neugodno na javni red in na ljudsko dušo.

Proti odloku imenovanih treh pre-fektov so protestirali pri Mussoliniju slovenski in hrvaški narodni po-slanci. In je protestiralo malone vse inozemsko časopisje. V nedeljo 28. oktobra je pa prišlo iz Rima poro-čilo, da so imenovani trije prefekti izdali rešeni odlok brez vednosti rimske vlade in da je Mussolini odlok uničil. Od nedelje naprej smejo izhajati slovenski in hrvaški listi kakor poprej t. j. brez italijanskega prevoda.

Odlok o dvojezičnosti neitalijan-skega časopisja v Julijski krajini nas ni zares nič presenetil. Nas ni presenetil ker vemo česa je sposoben nacionalizem kadar postane gospodar. Nas ni presenetil ker noben odlok, noben sklep, nobeno dejanje sedanje vlade in njenih funkcioner-jev ne more presenetiti. Se ne bi čudili, ako bi dobili iz Rima ukaz, da moramo hoditi z rokami in ne z no-gami; se ne bi čudili, ako bi se ka-kemu prefektu ali podprefektu zaho-telo naročiti svojim deželanom, da morajo ob zaključku vsakega govora izreči dvakrat »ejale«, da morajo me-sto molitve o angeljskem češčenju peti »Giovinezza« in da morajo spati z zaprtimi očmi. Pri nas je vse mo-góče zato se več ne čudimo nobeni stvari, ki prihaja iz vrst fašistovske stranke, fašistovske vlade in njenih funkcionerjev. In ne le, da se ne ču-dimo, Nam se nobeno početje fašizma in njegove vlade sploh ne zdi resno kakorkoli je včasih za nas v bistvu preresno. Trpimo, to je res. Smo užaljeni, smo tepeni in kaznovani. Kljub temu in pri najboljši volji ne moremo priznati resnosti fašis-tovskega gibanja. Stranka ki pravi, da je uničila slovenski nacionalizem zato ker je sežgala nekaj narodnih domov in nekaj slovenskih knjig; ki si domišljuje, da je odpravila raz-redni boj zato ker je zvezala prole-tariatu roke in noge in ki je prepi-rana da je za vedno pokopala kom-unizem in proletarsko razredno gi-banje zato ker se ji je posrečilo, da je s pomočjo policije požgala vse polno delavskih domov, delavskih krožkov, ljudskih gledališč; zadržal in drugih delavskih ustanov, taka stranka je lahko močna, je lahko na vladi, je lahko zelo škodljiva ali zelo koristna. Resna pa ni. Pod okriljem take stranke le se je mogel poroditi na šolskem polju kaos kakršnega si ni bilo mogoče pred ministrom Gen-tilejem niti misliti. Le za časa vlade take stranke, ki govori o disciplini kakor, da je zares uvedla v svoje vrste, se zamore zgoditi, da se sme vsak fašistovski kaprol poživžati na zakone, da ne izve nikdar levica kar dela desnica in da si usojajo izdajati prefekti dekreta o dvojezič-nosti slovenskega časopisja, dekreta ki so tako žaljivi, tako poniževalni in ob enem tako nepolični in tako neresni, da so zbudili pri pametnih in resnih ljudeh mesto žalosti in jeze, pomilovanje in posmeh.

Nam ni znano ako so izdali pre-fekti omenjeni dekret po nalogu rimske vlade ali pa brez vednosti vlade na povelje ali na pritisk od strani radikalnih nacionalistov. Pač se govori za kulisami, da so fašisti prisilili furlanskega prefekta, da je dekret izdal in da sta tržaški in istrski prefekt bila tako prisiljena se pridružiti svojemu furlanskemu tovarišu. Mi temu ne verjamemo. Ne

verjamemo, da so imenovani trije dekreti delo samih prefektov in da ni vedela zanje rimska vlada. In ako tudi ni vedela, je ona zanje odgovorna, ker je odgovorna za svo zmešnjavo, ki straši in nadleguje vse naše socialno in gospodarsko življenje. Bolj verjamejo govorniki ki trdi, da je bil dekret o dvojezičnosti slovenskega časopisja narodna kar-ta vržena na zeleno mizo mednarod-ne politike. Toda tako ali tako, je bila slabo igrana. Politika ni keglji-šče. Slabo igrana karta prinese go-tovo svoje zlo, bodisi tudi po dolgih letih. Poleg tega bi se morali gospo-dje na vladi vendar le sprijazniti z dejstvom, ki uči, da so privezani psi najhujši. Čim bolj se odrekajo na-rodom pravice, tem bujnjejše raste irenditentem. In je naravno. Dočim ni naravno, da bi človek poljuboval šibo, ki ga tepe in da bi prijazo pozdravljal gospodarja, ki mu jem-lje kruh iz ust.

Naposed bi rekli še to: Pet let so se ljudje med seboj klali. Italija se je borila v skupini onih držav, ki so trdile, da se bijejo za demokracijo proti absolutizmu in za pravice in za svobodo malih narodov. Demo-kracija se je osmešila in je izginila povsod pozabljena kakor neljuba mačeha. Dekreti o šolstvu, o dvoje-zičnosti slovenskega časopisja nam pa pričajo kje so pravice, kje je

svoboda narodov v imenu katere je bilo prelite že toliko dragocene člo-veške krvi in vendar: kljub temu, da ne pride ljudstvo do besede sko-ro v nobeni meščanski državi, kljub temu, da se odreka povsod narodnim manjšinam pravice do življenja, do izobrazbe in jeziku, ki ga razumejo; kljub temu je še vedno vse polno ljudi, ki se puste mamiti z demokra-tičnimi in narodnimi idejami, še vse polno takih, ki ne razumejo, da je delo odveč ako se išče pravice v družbi, ki temelji na krivici. Kako naj da sod dobro vino če so spravili vanj le petjot. Le proletarska vlada ima korist od tega, da dobe njeni narodi vsi enake pravice. Le komu-nizem, ki ne goji narodne ošabno-sti, ki ne goji in ne potrebuje narod-nega sovraštva, ki smatra kulturo in vse njene pridobitve kot last in nujno potrebo vsega človeštva, ki hoče in mora dvigniti ljudsko izo-brazbo do najvišje stopnje in ki ve, da je mogoče to doseči le ako se nu-di vsem nele prostost in pravice mar-več tudi potrebna sredstva za ži-vljenje, za razvoj in za blagor vseh narodov in vsega človeštva, le on bo lahko dal vsem narodom, velikim in malim vse kar potrebuje-jo in kar smejo upravičeno zahte-vati.

Mirno, brez patosa in brez preten-zi se borimo proti nazadnjaškemu fašistovskemu gibanju v vseh njego-vih delih, v vseh njegovih aplikacijah. Zato je čisto odveč ako pove-mo, da gledamo, tudi na brezmiselno in poniževalno politiko fašistovske

vlade napram slovincem in Hrvatom v Julijski krajini z očmi bojovníkov, ki se bore proti krivici in za pravico. Toda v boju za pravico in proti kri-vice morajo biti bojovníki dosledni in morajo sprejeti vse konsekvence svojega boja.

Krivica in pravica se ne začneja pri narodnih maršev pri človeških pravicah. Ni mogoče odpraviti odvi-snosti malih narodov in narodnih manjšin ako se prej ne odpravi od-visnosti proletariata. Izkoriščanje in trpinčenje posameznih narodov po drugih narodih se bo godilo dokler bo vlada na svetu taka pravica in svoboda, ki dovoljuje, da smejo po-samezniki izkoriščati in trpinčiti posameznika. Današnja družba je krivična v svojih temeljih. Kdor se ne bori za odpravo teh krivičnih temeljev, ki dele svet v izkoriščane in izkoriščevalce, se ne bori resno niti za svoje narodne pravice.

No, Mussolini je odpravil prefek-tovske dekreta in je s tem deloma popravil kar so prefekti zakrivil. Ali to ni dovolj. Če tudi abstrahiramo od naše temeljne politike proti fašizmu, moramo kljub temu pripo-znati, da bi bil skrajni čas, da bi se že enkrat zaključil oni nevarni in nervozni »erescendo« s katerim se jemljejo slovenskemu in hrvaškemu ljudstvu kulturne in življenjske pravice in s katerim se nateguje ne-koliko preveč nit potrpežljivosti tu kajšnjega neitalijanskega ljudstva.

Toda, kdor zaupa krivičnim, pod-piše svojo smrtlo kazen.

Patriotizem na sejmu

V Barju, v južni Italiji, se nahaja paroplovna družba pod imenom »La Puglia«. Kakor je že navada pri teh podjetjih, da erpajo pri vladnem koritu, tako dobiva tudi ta družba podporo iz državnih blagajin, ki so zopet zalagane na račun davkoplačevalcev, to je, s kr-vavim znojem delovnega ljudstva.

Imamo pa tudi v Trstu eno ali več paroplovnih družb, ki ravnojo ravnota-ko kakor gori omenjena. In je samo od sebi uveljavljeno, da je treba pokazati, da so voznje na tozadevnih črtah koristne državi.....

Kadar je bil Trst glavno pristanišče avstroogrške monarhije je bila stvar za paroplovno družbo Puglia zelo enostav-na. Sedaj pa, ko je Trst italijanski in ji dela konkurenco, so gospodje v Bari-ju v strahu. V teh dneh bi se morala sestati komisija za promet, z namenom da določi katere paroplovne črte bi mo-rale dobiti državno podporo in to pri-liko je hotela izkoristiti trgovska zbor-nica v Barju s tem, da je poslala pre-dsedstvu ministrskega sveta telegram zahtevajoč, da se za stvar zavzamejo. Te-mu telegramu je sledil drugi, s strani barijske sekcije Zveze pomorščakov, ki kliče ravnotako vlado na pomoč »proti tistim, novodobnim pomorskim Krezom, ki so si hoteli zavarovati svoj truh in stevilno blagovno ter so se skrili v male luke Kvarnera in ki hočejo povzro-šiti bedo med barijskim pomorstvom, ki je med vojno darovalo na oltar domo-vine na stotine in stotine življenj, medtem ko so oni, katerim se danes namerava nakazati podpora med tistimi, ki so bombardirali dne 24. maja 1915. l. pre-bivalstvo Puglie.

Silno ogorčenje v tržaških trgovskih krogih, v tisku, v Fašju, in tržaški sek-ciji Pomorske zveze. Vsi kričijo in pro-testirajo proti tej »kruti zalitvi« ita-lijanskega mesta, ki je tudi dalo junake za »veliko vojno«, kakor Nazario Sauro, posl. Banelli, Manzutto i. dr. In naste-vanje in nastevanje tržčanov, julijsko-benečanov, ki so se bojevali za domo-vino.

Dejstvo, da so bili lastniki in delni-čarji izvrstni avstrijci, (glej n. pr. Ko-zulic) in, da medtem ko so se varani, toliko na eni kolikor na drugi stran prav navdušeno klali med seboj, so se oni (lastniki in delničarji) bavili — se-veda z namenom služiti italijansko do-movino — z gradnjo tistih oklop-njač, ki so sejele smrt po italijanskih obrežjih, vse to čisto nič ne zanima ti-sto časopisje, ki je zalagano s strani lastnikov paroplovnih družb in trgo-vec. In ne zanima gospode pri Fašju, ni-ti ne drugih, ki protestirajo v imenu Trsta. Oni lahko navajajo, kolikor ho-čejo imena ljudi, ki so padli na bojnem polju, katerih niti niso poznali in ki so bili gotovo, kakor drugi delovni ljudje izkoriščani od patriotov vseh domovin. Tistih patriotov, ki so bili včeraj čmo-zolti, danes pa belo-rdece-zeleni.

Pa tudi gospodje brodalastniki v Ba-riju imajo »vojne« junake. So to pomor-ščaki, ki so jim s svojim krvavim potom polnili blagajne, kadar so bili pri ži-vljenju. Sedaj pa ko so mrtvi, jih kapi-talisti rabijo za to, da z njihovimi ime-ni iztržejo vladi druge denarne podpore. Medtem ko vdove in sirote stradajo. Evo kakaj so napravili vojno: zato da bi mogli njih večni izkoriščevalci izvelič iz njih se večji dobiček, sedaj ko so mrtvi.

»Piccolo« se je jokal in tožil, da se še vedno dobi mnogo ljudi, ki zahtevajo za ceno njihovih junastev, materialne ugodnosti s strani države. Danes je Pic-coloval stališče takšno, zato ker mu to danes »nese«.

Kadar pa so komunisti rekli, da se ne sme deliti prebivalstvo v dve kategori-je, v zaslužne v vojni in druge, tedaj je ves buržoazni tisk trdil narobe. Nestati so služaj družinskih očetov, katere se je vrglo na cesto, zato da se je na njih mesto postavilo fantalne, ker so bili »divji bojovníki«, kakor da ne bi vsi sposobni moške (in tisti ki niso bili, kakšno krivdo imajo?) bili vojaki.

In koliko je njih ki so zlezli do najviš-jih častí..... in tudi plač, ter se izdaja-jo za »junake«, medtem ko niso nikdar videli bojnega polja!

Delovnemu ljudstvu bo ta polemika med trgovci in njihovimi prijatelji iz Barja in Trsta, ta polemika na podlagi »patriotskih zaslug« njihovih delavcev in mornarjev se enkrat dokazala, če je se potreba, da medtem ko se dobi med izkoriščanimi delavci, kmeti, uradniki, pomorščaki in kapitani še kakšnega, ki da svoje življenje za domovino brez da bi od nje kaj zahteval, vidijo kapitali-sti domovino tam kjer je kaj za zaslu-žiti. In ne samo to: oni se okoriščejo zato da bodo še bolj obogatili, tudi žrtvi in imen drugih.

Brez skrbi lahko zapisemo, da je slavna šolska reforma pri nas dosegla pravkar svoj vrhunec. Po našem skrom-nem mnenju je pri tej reformi zaslužilo vsaj ducat strokovnjakov-šolnikov svežo komendatorsko čast. Zivio solski cirkus!

Naročniki, obnovite takoj na-ročnino!

Jezikovno vprašanje

Znana Gentilejeva reforma osnovne šole je uvedla pri nas italijanski učni je-zik in je s tem izzvala na vsej črti odpor ljudstva, ki do danes še ni asimilirano, kakor bi bilo prav in spodobno. Jezi-kovno vprašanje v tukajšnjih krajih je bilo že pred desetletji več ali manj re-šeno; če že ne v praksi, pa vsaj v teoriji. Avstrijska ustava je s svojim § 19 za-jamčila enakopravnost jezikov vsaj na-čelno, državljeni pa so temu načelu po-lagoma izbojevali tudi veljavo v vsakda-njem življenju. Ne sicer za vsak napis posebe, gotovo pa za rabo jezika v ura-dih, solah in v vseh javnih zadevah. Doseglo se je v jezikovnem pogledu ne-ko ravnanje, ki ni bilo prav nič v ško-do državi, gotovo pa ne v korist nardo-nostni propagandi.

Z naraščanjem fašizma in njegovih nacionalističnih stremeljenj se je to ravnanje zrušilo. Boji, o katerih se je mislilo, da so se padli v preteklost, so oživeli z vso silo, pogašena žrjavica je pričela goriti z žublj. Pravo silo in prirodno pravo sta zadeli eno drugo, a kjer trčijo sile, tam so žrtve.

Spopad se je razvil najostreje na šolskem polju, ker je tu ploskev trenja najširja. Z uvedbo državnega jezika po uradih so bili prizadeti le nekateri dr-žavljeni, z vpeljavo ital. učnega jezika v šole pa vsi. To pa se na poseben način: trajno in spravljačev v nevarnost usodo otrok, njih izobrazbe in prihodnosti. Pri-čeli so protesti, ustni, pisni, pričel je odpor staršev in otrok, tisk se je dražonskim ukrepom postavil po robu, nele v imenu nacionalizma, ampak v imenu napredka in človečanstva sploh. Valovi so šli vedno višje in so udarjali ob na-sipe zakonov, pisanih v obrambo države. Nič čudnega bi ne bilo, če bi ne reakcija tega opazila. Hudo se je čutila užaljena. Pa ne radi svetosti zakona, ampak baš nasprotno. Reakcija je sama sebi na-men, zato je zanjo izzivanje, če ni povsod grobne tišine. V njenem imenu so vstali trije pozni moške in so določili, da mora biti tišje, po tem in tem para-grafu občinskega zakona. Da bo tišje, morajo predvsem vsi neitalijanski listi pisati dvojezično, zaradi bolj prisrčnih razmer med slovenskimi in italijanski-mi državljani, zaradi lažjega občevanja, zaradi večje ljubezni do države i. t. d. Zmagal je torej skrajni sovizenem, bol-na prenapetost nacionalističnih živcev.

Ta lahka zmaga — par stavkov s pe-resom — je le kratko trajala. Pokazala pa je, da je strahovanje vedno dvozen nož. Namesto grobne tišine je nastopil vihar, kakršnega se sam naučni mi-nister ni znal izzvati. Trije pozni moške so hoteli satana ugonobiti, po so Belce-buba priklicali. Podili so nacionalizem, pa se jim je začel rezati nasprotni tren-tenizem. V Jugoslaviji je nacionalistično časopisje porabilo lepo priložnost ter v vseh tonih zasiralo spremeljavo hvale-zni arji, ki je odmevala iz Pisenitje-vega Vidna čez Trst doli v Pulj. Pro-testno gibanje se je razlilo v ljudske mase, shodi so se napovedali, razburje-nje je naraščalo. Pokazalo se je, da so posledice daleko škodljivejše kakor pa korist nespametne prepovedi časnikov v slovenskem ali hrvaškem jeziku v Italiji.

Glorige je bilo hitro konec. V zadevi otoka Krfa se je pokazalo, da je Italija osamljena država. Francija jo je sicer nekoliko podpirala, a ni bila podpora iskrena. Če bi ne imela ruhrske pusto-lovščine pred seboj, bi tudi Italije ne zagovarjala. Državni ugled poslednje je je že s krškimi zapletljajem okodoval, zato bi jezikovne »naredbe«, ki so bile

že pred sto leti komaj se mogoče, Italiji ne prinesle v svetu najmanjše časti. Skandalozni dekreti so se čez noč prekli-cali, trije zapozneli gospodje so se pre-pirali, da niso prav nič koristili reakciji, ker je s preklicem njih odredb dobila predvsem reakcija občuten sunek pod rebra.

Nam, ki povemo, kar vidimo, očitajo radi zločin zaničevanja državnih usta-nov. Kako pa je s to zadevo, da se v imenu državnih zakonov skoduje držav-nemu ugledu? Če bi bili mi bolj patrio-tični, bi zdaj lahko klicali tri gospode na odgovor. Seveda bi nas ne poslušali. Za prvo silo jih je pa vendar zagovoril »Piccolo«, ki je skoro s prstom pokazal, da se je jezikovno jajce izleglo tam in tam in ne pri gospodih prefektih v Julijski krajini. Zaradi tega ni pa ugled odgovornih uradnikov vendar še nič večji. Kvečjemu je jezikovni skandal do-kajal več, da so se višje glave, ki se odvi-kuje s svojimi diletantizmom, s svojo kurjo kratkovidnostjo in nesposobnostjo v vsakem težjem vladnem vprašanju. Za vse misleče je pa tudi dokaz, da za reakcijo ni treba bistrih političnih glav, ampak da zadostajo tudi susmarji in ve-leumni devete vrste. Čim več je takih, tem krajše življenje ima reakcija, ki do-biva, reva, brce od raznih strani.

Šolski predpust

Minister Gentile je velik filozof, pa se več reformator. Reformiral je v kratkem času solstvo od vrha do tal, vseučilišče, srednje in ljudsko šolo. »Re-formiral« je tako spretno, da se glasa ni bilo od nobene strani, dokler ni na-zadnje nastal hreščec koncert kar tež noč. Kar je prej molčalo, ko so se va-riili reforme v čarovniški kuhinji naučnega ministerstva, je naenkrat za-čelo kleti, kadar se je videlo, kakšne bodo stvari v resnici. Po mestih niso bili ljudje zelo navdušeni za povečanje moči cerkve v solah. Se bolj pa so bili zadeti, ko so se v srednjih solah odpra-vili v začetku šolskega leta številni do-polnilni razredi. Dijakom se je reklo, naj gredo v zasebne šole. Teh pa je bilo le malo in se povrh v rokah duhovšev-ne. Tako je bila študirajoča mladina na cesti in gospod filozof in minister je moral preklicati velik kos svoje refor-me. V drugih casih bi taka stvar gospo-du ministru škodovala in ga spravila v penzijo, danes pa nič. Reformira lepo naprej in sicer ljudsko šolo. Izgleda pa, da je reformira bolj počasi in previdno, da se spet prehuje ne zaleti. Kralj mu deslej se nič ni podpisal ker se res ni prenagli v takih stvareh.

Po zgledu gospoda ministra morajo delati manjši gospodje, ki hitijo refor-mirati na svojo pest. O počitnicah ni bilo zadosti časa, zato pa so toliko več reformirali ob pričetku šole. Takih re-form nismo videli prej in le malo upa-nja je, da bi jih kdaj pozneje. Reforma je začela pri učiteljih. Ker se niso do-voľj sprehodili poleti, so jih poslali na zrak v začetku oktobra. Pisarne so kar na debelo proizvajale razne dekreta, da ni učiteljev treba. V pisarnah seveda ni bilo ne časa ne prostora dovolj. Neki gospod inspektor je kar na parniku pi-sal premeštilne dekreta. Tudi pisarji sa-mi so hoteli odstavljati na svojo roko, da so se morali potegniti se inspektorji je-ziti. Ko pa se je videlo, da bo reforma prehuje, so se začele šole odpirati in se menda se zdaj, ko gre prvi šolski mesec že v kraju. Učitelje so spet začeli nastav-

ljati, pismeno, telefonsko, po telegrafu, kakor je šlo bolj od rok. Na neki eno-razredni šoli so se kar trije hkrati znašli z dekreti! Pa naj kdo reče, da je re-forma slaba! Stare učitelje so poslali na nepristopna mesta, bolne v nezdrave kraje, mlade pa tja, kjer je bolje in ugodnejše. Reforma je bila podobna burji in ni nič gledala, kaj bo odnesla. Reforma ni reforma, če ne pihava vse križem. Gospod minister je res določil, kako se je ozirati na bolešno učitelstvo, na rodbinske razmere, na službena leta, ali reforma je več ko minister in po-meta kakor se ji zdi bolje. Prav tako je tudi urnike temeljito preseljal. Kjer bi moral biti nazorni nauk, je postavila zemljepis in zgodovino! Ta dva pre-dmeta sta prišla celo v prvo šolsko leto. Odkar svet stoji, še ni človeški rod tega videl. Naši reformatorji so pa to prav tako lahko naredili kakor so uvedli v prvi razred italijanski učni jezik, kjer se otroci se z levice ne znajo pokrizati. Sam sv. Budalo bi ne bil mogel lepše reformirati, kakor so reformirali neka-teri zaslužni strokovnjaki in šolniki (izvajaj ob besede solen) v deveti deželi, ki se tudi Julijska Krajina imenuje. Učinki te predpustne reforme se vidijo povsod. Se danes niso urniki v redu. Se danes ni pouk točen. Se danes ni učitelj v mestih. Se danes niso razre-di prav sestavljeni. Se danes se ne ve, kako naj se poučuje ta ali drugi pred-met, za katerega predpisuje reforma najbolj bedaste spremembe. Se danes ne vedo starši, ali je to šola, kar je bila nekdaj šola, ali je cirkus, ki je prišel v roke pedagoškim norcem. V najbolj zmedeni dobi takoj po vojni ni bila ljudska šola tako razorna kakor je se-daj. Treba je le še didaktične ravnotele nastaviti, da bo zmeda genialna in da dobi krono.

Brez skrbi lahko zapisemo, da je slavna šolska reforma pri nas dosegla pravkar svoj vrhunec. Po našem skrom-nem mnenju je pri tej reformi zaslužilo vsaj ducat strokovnjakov-šolnikov svežo komendatorsko čast. Zivio solski cirkus!

Glasovi z dežele

Iz Bovškega

Nedavno temu smo imeli v Bovcu blagoslovljanje novega modernega voovoda, vršlo se je ob udeležbi raznih dostojanstvenikov, domačin mogočev in vejakov. Iako je poro-cala »Nova Dobva«.

Nas kot take ne zanima, kakšne ceremonije so se vršile pri tej slavnosti. Nasim sodrugom, kmetom in delavcem moramo razjasniti, kaj vsega naši veljaki ne uganjajo za »domovino«, sedanja ali pa pod naaburgovci, blagoslovljali so v imenu vseh. Pravni so tudi, kakšni reveži da smo bili kadar smo se vrnili iz begunstva.

Mi pa bi vprašali: kdo je bil vsega tega kriv? da so nam bili naši do-movi, naša polja razdejana? Krivi so samo mogoči, naj si bodo ene ali druge narodnosti, tudi sedanja naj ni bila »domovina«, tudi sedanja je baje delica z nami hrano in steno, tako da sedaj ne potrebujemo nič več, ker od samega »blagostanja« si ne želimo drugega.

To seveda ne mi. Ampak mogotci bi si želeli, da bi bilo delavstvo z vsem zadovoljno. Tisti mogotci, ki na vse mogoče načine izkoriščajo nezavedne trjane. Saj se vidi kako jim gre sedaj dobro, kakor nikdar v svojem življenju.

Sodrug, kmetje in delavci! Varuj-te se takšnih ljudi. Ker ob gotovem času bodo prišli do vas, vam se bodo dajale obljube, kakor so že navajeni, Ali danes vas ne vidijo, ko se v revščini in pomanjkanju. Danes vas nečje poznati. Se manj pa, da bi vam pomagali, da bi vam preskrbeli delo in jelo. Kmet in delavec: oni te imajo le za molzno kravo. Ti pa se zavedaj tega, da se jih čimprej otreseš.

...
SODRUGOM RUDARJEM V OPO-MIN. Varujte se pred sumljivimi ele-menti, ki krožijo med vami z neme-nom, da bi vas izzivali in potem de-nuncirali. Oni so podli izdajalci in hinavci. Pa jih že dobro poznamo, tako da ne bodo z nami ničesar opravili. In prišel bo dan plačila za njih in za njihove nezavedne po-magače, še prej kakor si bodo sami mislili. Ali mislijo morda, da se bo najbližji odločilni preobrat izvršil tukaj? Ne, ne! Odločil se bo na ba-rikadah v Berlinu in v drugih večjih mestih.

Ti pa bovski proletariati čuj, stoj na straži, da te veliki moment ne najde nepripravljenega.

Delavec.
...
Opozarja se sodrugi in somišlje-nike, da storijo dolžnost napram svojemu listu, katerega potrebujejo kot vsakdanji kruh, kot kazi-pot v boju proti izkoriščevalcem.

Sekcija Zveze stavbinskih delavcev.

Pismo s Spodnjega Krasa

Nekega nasega sodruga je pri-peljala pot na Spodnji Kras. Pise nam, da vlada po krasu reakcio-narno nasilje, kakor sedaj v no-belem delu Italije. V Nabrežini so tamenjši sodrugi ne morejo niti gneti, ne da bi bili osumlje-ni. Strah sedanjih oblastodržcev je pač velik.

Prišediš v Gorjanskem se vstavi v gostilni ter sišli tam, kakò tam domačini komentirajo razmere. Go-vorili so namreč ravno o hišnih preiskavah, ki so bile izvršene s strani oblasti pri nekaterih de-lavcih, ki niso drugega krivi kot da se zavedajo, da so člani ene velike družine, ki z rokami na njivi in v delavnic, pod sedanjim sistemom re-di nenasične parasite. Rekel je neki stari Krasevec: »Prokleto slabi mo-rajajo biti ti fašisti, če se bojijo, da bodo v Gorjanskem in na Krasu na-ši delavci in kmetje začeli svetovno revolucijo«.

Ko pride v Komen, vidi takoj na argu kakik 40 črnosrajčnikov s puš-ko na rami in gre v neko gostilno, pa ravno v tisto gnezdo, kjer imajo oni svoj generalni štab. Motrivši se lju-di vidi, da so nezreli mladeniči, ki se e gotovo dali zapeljati po kakem ki je prodal svojo dušo. Ker je našega poročevalca zanimalo zvedeti ali so domačini ali tuji, se je obrnil do sosednjega gosta. Na vprašanje, če so omenjeni domačini, odgovori kra-ski možakar, navidez po obrazu ko-vač: »Vejo kaj jim povem, skoro se ne more povedati, ker ako nas kak-šen od onih le sliši, zna biti da pri-dejo pome in potem imam sinosti«.

Na vprašanje, ali niso bili enkrat v Komnu drugačni ljudje, dobi od-govor, da so tudi danes, kljub temu, da jim ti vedno stojijo za petami; mno-go od njih se ne peča več, ker se ne smejo. So pa drugi, ki v srcu misli-jo drugače in proti tem bi morali po-slati vsaj dva regimenta, da bi kaj opravili z njimi.

Po berlinskih ulicah

Ni mogoče napraviti sto metrov po berlinskih ulicah, ne da bi se videlo povsod eni in isti prizor revščine. Ta prizor objemlje vse ulice. Na pragu trgovin vidiš stali po cele ure gruce dek, starcev, brezposelnih, hišin, služkinj. Ljudje stojijo v dolgi vrsti, čakajo na mleko ki včasih sploh manjka, na krompir, ki tudi manjka in na zabelo, prodajo katere so trgovci pred par tedni uknili za en dan, v pričakovanju, da se cena zopet dvigne, njim na korist. Vrste čakajo ravno tako kakor med vojno, samo z manjšo udanostjo in v neskončno težjih okoliščinah.

Manj udanosti, ker je ni mere enakosti, ker ga ni odmerjanja ki bi bogate prisililo, da bi prenašali, vsaj deloma sedanje pomanjkanje. V neskončno težjih okoliščinah radi nebrzdanega veriznista, ki je eden največjih vzrokov bede. Trgovci pričajo s prodajo šele po enajsti uri, to je, kadar so prejeli prva borzna poročila. Vsako toliko prihajajo njihovi poročevalci, ki naznanjajo tečaj dolarja, povisek katerega povzroča tudi takoj povisek v cenah.

Delavec dobi svojo plačo, kadar je imel dolar neko gotovo vrednost. To je plača kvalificiranega delavca. On misli n. pr., da mu bodo zadostovali tri dolarji za njegove tedenske potrebe in je to komaj polovica ali tretjina tega kar v resnici potrebuje.

V ponedeljek se poda njegova družica na trg in ne dobi ne mleka, ne jajc, ne krompirja in ne sočiva. Na trgu čakajo torkova borzna poročila. V torek se je vrednost dolarja podvojila in cene rastejo do vrloglavosti. Zena kupi le z veliko težavo komaj mali del tega kar je upala, da ji bo mogoče kupiti. Soprogo so na ta način ukradli, brez najmanjšega prikrivanja, skoro vsa svota njegove tedenske plače.

Grem mimo gruce revnih ljudi, stoječih pred trgovino, v ubozem delu mesta. Kakih trideset žensk stoji tam, zaviti v obnošene, razcefrane, popravljene šale. Njih roke so kosčene, iz njih obrazov se lahko čita trud in muka. Razdraženi glasovi se zlivajo v nepretrgano mrmranje. V teku enega dopoldneva je trgovec trikrat povsaj eno krompirju. Razburjenje se zlije v en sam krik: "Razbijmo mu glavo!"

Tam pa stojijo policije, s samokresci za pasom. V razdalji treh korakov strazijo trgovino izgladovatelja. Hilferding in Stresemann! — vsiklikne z zbadljivim smehom mimoidoči mladi delavec, ter kaže s prstom na dva strazarja, ki varjeta izgladovanje. Množica se smeje, pa le s smehom sovraštva.

Nekoliko dalje stoji, pred napisno desko druga gruca. Zopet razgovorjanje. Mestna uprava je povsaj, za vzvratno veljavo za nekoliko tednov, tarife plina v zlatu ter jih računa po dnevnem kurzu dolarja.

Neki gospod, vidi se takoj da mora biti stari uradnik, si sname očala ter izpregovori, z obsejalnim glasom: Razbojnik!

Jaz se spravim v razgovor z drugim gospodom. Čez nekoliko trenutkov zaključim:

Jasno je: bomo morali iti po ravno isti poti!...

— Kod pa?

— Kod pa so šli vendar Rusi!

In res, jasno je, zelo jasno, ako pri- pozna se toliko tudi ta razsodni človek iz Wilhelmstrasse.

Sliši se povsod po zraku teh par fraz, ki jih je on izrekel napram meni. Z iz- premembami, sem jih slišal trikrat v istem dnevu.

Tramvajski vozovi vozijo skoro prazni čeprav je bila voznja uknjena na tridesetih progah. V tretjem razredu na vlakih v predmestjih, vidi se le malo oseb, ki čitajo časopis, katerega se smatra za luksuz. Čita se ga na posodo, pri najbližjem srečnejšem sosedu. Da si kratijo čas med vožnjo, prinesejo s seboj kak star roman, s pozoltelimi listi.

Da, dragi gospod. Treba bo res iti po isti poti.

R. Albert.

N. BUHARIN:

Industrijski proletarijat in kmetje

v najbližji zgodovinski periodi

V Sovjetski Rusiji, v celi Zvezi so- cialističnih sovjetskih republik se glasi geslo nad vsemi gesli: **zveza med kmetom in delavcem**. V Bol- garski vodi blok kmetov in delavcev junosko borbo proti Cankovljevi vladi. Na Nemškem nastajajo kmet- ske zveze, ki marširajo roko v roki s Komunistično stranko, z delavskim razredom. V vseh sekcijskih Komini- terne je parola o kmeto-delavski vladi postavljena na prvo mesto.

V Združenih državah Amerike je blok delavcev in farmerjev (ameriš- kih kmetov) postal ravnotakó realni faktor (činitelj) v političnem življe- nju. Na Japonskem vodijo delavci ga- banje malih zemljiških najemnikov i. t. d. In končno se nahaja vse delav- stvo industrijskega zapada v zvezi s kmetijskim Vzhodom.

Vredno je, da se v tem dejstvu raz- misli. Njegov pomen je takó velik, da se mora to vprašanje natančno proučiti.

Brez dvoma sta kmetijski in delavski razred dva posebna razreda. V goto- vih zgodovinskih periodih se je kmetijski razred nahajal čestokrat na strani buržoazije in čestokrat so čev- lji kmetijskih robov gazili po glavah mestnih proletarcev. Kljub temu pa gre danes kmetijski proletarijat (mi- pušamo tukaj na strani praktično- važno vprašanje v raznih plasteh v kmetijskem ljudstvu), vsaj del njega, z mestnim proletarijatom.

Predvsem si moramo predložiti eno zgodovinsko analogijo (vsporedbo). Industrijska buržoazija in velepo- sestniško plemstvo sta ravnotakó dva posebna razreda. Veleposestnik je ena kategorija fevdalnega sve- ta. On je njegov predstavnik, on je družabni cvet njegove ci- vilizacije. Industrijski buržu je no- sillec druge kapitalistične družbe, nje vladar, upravitelj, nje glava. Bil je čas, ko je industrijska bur- žoazija vzdignila zastavo ustaje proti veleposestnikom ter je potom kmet- skih zvez dajala požigati vlastelin- stva (Francoska revolucija). Boj med Tory-jem in Whig-ami na Angleškem je primer razrednega boja med ve- leposestniki in buržuji. In vendar je danes, v drugi zgodovinski grupaci- ji, blok kapitalistov in veleposestni- kov, pa tudi polufevdálnih posest- nikov, **realno dejstvo**.

Vodstvena vloga pripada kapitali- stom. Oni imajo državno organizaci- cijo v svojih rokah. Oni upravljajo vso kapitalistično družbo, z njenim polufevdalnim repom. Veleposestniki pa pomagajo svojim zaveznikom. Čimbolj napreduje kapitalistični razvoj, tembolj se feudalni velepo- sestnik prilagode kapitalizmu, tem- bolj se veleposestnik "kapitalizira", tembolj se gospodarstvo veleposest- nika **evolucijskim** potom pretvarja v kapitalistično gospodarstvo.

Kapitalistično vodenje družbe je postalo danes nemogoče. Ta resnica si odprta svojo pot skozi vojne, sko- zi pojave gospodarskega razpada- nja, skozi revolucije. In v tej meri v **koji prehaja vodstvo družbe v roke proletariata, nastaja in se krepi blok obeh delovnih razredov, kmetov in delavcev**.

Vodstvena vloga pripada, kakor pred prevratom takó tudi po pre- vratu, proletariatu. Državna organi- zacija se nahaja v njegovih rokah. Kmetijski razred pomaga svojemu za- vezniku in mu ustvarja široko oporo. Čim prej pride gospodarsko življenje v normalni tek, tem hitreje se bo kmet- ski stan prilagodil proletariatu. Ta stan se bo evolucijskim potom (s po- močjo procesa cirkulacije, državnega kredita, zadruge i. t. d.) stopnjeval- no "zrastel" s celokupno socialistič- no organizacijo družbe. Tako dolgo dokler ne izgine popolnoma indivi-

dualistični karakter kmetijskega stan- u, bo socializirana industrija dela- la skupno z malo zemljiško posest- jo. Z drugimi besedami povedano: ako gledamo na prehodno periodo s stališča pregrupiranja razredov, te- daj lahko rečemo, da **se blok velepo- sestnikov in buržoazije, ki propada, zamenjuje z blokom delavcev in kmetov, ki nastaja**.

Na ta način bo potekala zelo dolga zgodovinska perioda v razvoju člove- štvu, v znamenju srpa in kladiva. V najbližji bodočnosti bo postal blok delavcev in kmetov odločilni faktor (činitelj) v svetovni zgodovini.

Iz sovjetske Rusije

Koliko žita lahko sovjetska Rusija izvozi.

Zetev leta 1923 je pospravljena Vreme preteklega poletja ni bilo baš naklonjeno ruskemu ratarstvu: v Moskvi in po vsej severni Rusiji je od srede junija do konca avgusta skoro neprestano deževalo. Dež je kakovosti žita veliko škodil; rž je bila precej drobnejša kot sicer. Še slabše so vplivali vroči vetrovi na jugu, v kirgiški republiki, v Podol- juju in v žitarodnih gubernijah Sa- mara, Saratov, Tambov in Rjazan. Zetev je bila povprečno za 36% boga- tejša kot v letu 1921, a za 20% nižja kot lani; dočim je zrastle lani na 1 desjatin zemlje 50,2 pudov (1 pud = 16,5 kg) žita, ga je letos samo 42,3 pudov. V splošnem zaostaja zavoljo neugodnega vremena letošnja letina za okroglo 130 milijonov pudov (t. j. nekaj čez dva milijona ton) za lan- sko.

Ta padec pa se niti ne običiti, če vpoštevamo, da se je obdelani svet znatno razširil. Obseg letos posejane- ga polja dosega pri ožimini skoro 34% setve iz leta 1916, pri jarem žito 63,7%. Od lani do letos je setev cele sovjetske Rusije porastla od 51 mi- lijona 454.000 desjatin na 59.863.000 desjatin, žetev pa je — iz že omenje- nih razlogov — padla od 2.790 mi- lijonov pudov na 2.759 milijonov pudov, t. j. od 44% mil. ton na 44% mil. ton.

Razume se, da se razmere ne spre- minjajo v vseh predelih sovjetske države enako. V kirgiški republiki n. pr., kjer se niso zabrisane posledice jedva prestanih gladovnih let, letošnja žetev precej zaostaja za lanskano. Na drugi strani pa je U- krajina izpolnila nedostatke osta- lih predelov.

Sovjetske republike potrebujejo za prihodnjo setev 510 mil. pudov, za prehrano 1427 mil. pudov in za krmo 304 milijone pudov; skupaj 2.286 mil. pudov.

Torej preostane še 471 mil. pudov ali 7% mil. ton. Če odštejemo še za oskrbo mest 4 mil. ton, znaša prebi- tek 3% milijona ton.

Rusko-perzijska banka.

Da izstrga iz angleških krepčev in vpliva perzijski narod, je Sov. Rusija ustanovila rusko-perzijsko banko, ki se je odprla v Teheranu meseca septembra 1923. S tem pa se je tudi odprla nova plodnosa faza ruske gospodarske delavnosti, odvo- ritev te banke pa brezdvomno po- meni tudi utrditev gospodarske po- dlage Rusije in pa izpolnitev želj per- zijskega trgovstva, ki je bilo odvisno od monopola angleške banke, takoi- menovane Sahinšah.

Ze carska Rusija je spoznala važ- nost in vlogo, ki bi jo igrala banka glede ruskih gospodarskih načrtov v Perziji. Saj je približno že pred vo- jno 60% vseh zunanjih trgovskih od- nošajev Perzije odpadlo na Rusijo.

Diskontna in Kreditna banka je imela v resnici funkcijo državne banke perzijskega šaha, dasiravno je financirala istočasno vse konce- sije carske vlade. Imperijalistična politika carizma, ki je bila zainte- resirana za ustvaritev gospodarskih opornih točk zgolj iz strateških namenov, je morala Diskontni in Kreditni banki vsiliti svojo politiko, ki je pogosto krenila s poti principa komercialnih ugodnosti. Široko od- prt kredit, mnogokrat brez realne garancije, je privedel do tega, da so operacije Diskontne in Kreditne ban- ke letu za letom pretrpele velike izgube.

Na podlagi pogodbe je sovjetska vlada prepustila to Diskontno in Kreditno banko leta 1921 perzijske- mu ljudstvu. Zopetna trgovska po- gajanja pa so zahtevala ustanovitve lastnega bančnega aparata v Perziji. Pojemanje gospodarskih odnošajev med Perzijo in Rusijo med vojno in med revolucijo je porabila Anglija in ni le samo trgovino s Perzijo vze- la v svoje roke, nego tudi kontrolo vsega gospodarskega in finančnega življenja. To je izrabila banka Sahinšah, da je pritegnila nase fi- nančno kontrolo perzijske vlade vedno bolj in bolj, z druge strani pa je valutno rezervo dežele sistema- tično pustila. Najbolj je bila s tem obremenjena perzijska trgovina. Sicer so imeli Angleži v Perziji mo- nopol na izvoz, niso pa, razen drago- cenosti in preproč, ničesar izvažali. To je privedlo do ostre kreditne in valutne krize, in je stala Perzija pred nevarnostjo finančnega ban- krota. Ta politika je zadela na oster odpor pri perzijski trgovini. Trgov- stvo je razvijalo široko agitacijo proti gospodarski politiki Angležev in zahtevalo energično prepoved izvoza na srebro. Za slučaj, če so jim ne ugodi, so pretili, da zaprejo ba- zarje (sejme), kar velja na iztoku za najostrejšo protestno sredstvo. Ta energičen nastop je prisilil parla- ment in anglofilsko vlado, da je prepovedalo izvoz dragocenosti.

Živi mrtvec

(Razmišljanja)

I.

V tem, kar se bo sedaj nava- jalo, spoznaš, v čem obstaja vpliv živega mrtveca na živo bitje. Spoznal boš, da ga ne vsesavaš v sebe samo z vdihavanjem zraku in vsakdanjo hrane, ampak z vsako lažjo, s kojo se omanjaš, in da sledi kazni vsaki po nepotrebnem izgovorjeni besedi. Tvoje življenje ni svobodno, zato tudi ni potrebno. S svojimi lastnimi misli si pišeš kri ter tako slabši živce in mišice: ker tvoje misli, roje- ne iz nesvobodnega življenja, ne stremijo drugim nego v lene suže- njstvo in izkoriščevanje svojega bližnjaka. Izkoriščevanje bližnjaka je v ravnovesju z ugonabljanjem same- ga sebe po laži. Bližnjaka ne izko- riščaš samo z dejanjem, temveč tudi z mislijo in željo. Miselno izkorišče- vanje je ustvarilo cerkev in na njeni podlagi državo, ki naj ti jemlje svoboda hotenja; s tem si se izobčil iz življenja, v koje si poklican z name- nom, da živiš.

Življenjska sila se izrazi na dvoje načinov; in sicer na pozitivni način, ki je stvarno dobro, in na negativni način, ki je stvarno zlo.

Izoblike življenjske sile stremi na pot pozitivnega načina življenja ter ustvarja hkratu zdravje in moč v življenju, a pomanjkanje življenjske sile stopa na pot negativnega načina življenja, kojemu sledita strah in onemoglost pred življenjem in pred boljo. Kadar življenje ni več življe- nje, temveč le pomanjkanje in pretvara življenja, se loči samo na sebi v dvoje namišljenih neresničnih skrajnosti: v zlo in dobro, ki se nuj- no delita iz pomanjkanja življenjske sile; vsled tega je vsak življenjski in prirodni poziv individualne sa-

movolje neupravičen in nepotreben. Pojav samovolje ni več prirodna življenjska nujnost, ampak greh in zločin in bičanje vesti.

Strah pred boljo zanikava življe- nje, a samo skozi bol in po boli se življenje dviga naproti smrti in namenu življenja.

Stremljenje, rojeno iz potrebe po ustvarjanju, ki stremi po vladi nad samim seboj — ustvarja začetek boli; a stremljenje po vladi mora stopiti iz strahu v resnično trpljenje in se le po stvarnem trpljenju začne stremljenje ustvarjati in upravlja- nad okolico, ki je bila kot izkušnja dana njegovi oblasti. Tako se strem- ljenje izpreminja v voljo.

Bol je izpremenljiva stvarnost, kar je izven boli, je strah pred boljo, in kljub strahu pred boljo je iskanje boli; za tem pride ustvarjanje življe- nja, ki rodi iz sebe še večjo bol in iskanje boli; v tem je nesmrtnost življenja.

Bitje, ki ni stopilo v stvarnost, se namaja v strahu pred boljo — v predvoru stvarnosti, ki ni stvarno življenje, ampak samo pretvara življenja; a tudi bitje, ki je prestalo bol in ki je izšlo iz nje se ne naha- ja, več v stvarnosti, temveč v dobi- svojega ustvarjanja, ki ima podla- go v prejšnjem življenju boli in trpljenju.

Bitje mora premagati strah in prestopiti bolečino, ki mu je sojena, potem stopi v stanje popolnitve, v kojem spravlja svojo okolico v stvar- nost — v življenje. V tem vladovanju razodeva svojo notranjo misel in jej daje obliko, ki je doslej ni imelo s tem rodi za bodočnost še večjo bolečino, ki se pojavi v potemci, kadar se tek njegovega življenja zaključí. Potemcem je sojeno, da to nasledstveno bol prestanejo ter tako izvajajo popolnejšo stopnjo živ- ljenja.

Pot stremljenja je zlo, kar vodi v trpljenje. Zlo je zlo, dokler se bitje nahaja v strahu pred trpljenjem, čim izdrži in preboli bol, ki mu je sojena, spozna, da zlo ni bilo zlo, temveč življenje; v tem je zaveš- moči in miru, vladovanja in ustva- ritive smotra; vse to se izrazi v vsak- danji hrani, ki je utelešenje vsega breztelesnega ustvarjanja misli, in v spanju, ki je utelešenje smotra bitja.

Vse delovanje posameznega bitja, od njegovega postanka do nastanka, je en sam sestavljen čin med nes- končnimi čini vesoljnega življenja — življenja občnosti; a smrt posa- meznega bitja je vtelešenje smotra občnosti.

II.

Od kar se piše knjige in zgodovina, človek se ni prestal stvarnosti; on se še vedno nahaja v strahu pred njo. V predvoru stvarnosti je obsojen v pretvarjo življenja v nadživljenje. Vse mu temu odgovarja tudi način nje- govega življenja. Človek, v strahu pred stvarnostjo življenja, ne živi, zato- rej si zamisli nekaj, kar naj bi opravičilo pretvarjo njegovega živ- ljenja na zemlji. Ker ne živi, spozna- va tudi nezmisel svojega umetnega življenja; temu neživljenju išče re- šitve v drugem življenju in ne v ze- meljskem; to drugo življenje je posmrtno, ki se je izrazilo v pisanih množici bogov in pretiranih malik- ov in idealov.

Človek s čustvom upa in veruje, da njegova notranja misel, ki naj bi ga vodila skozi trpljenje do resnične vladovanja in ustvarjanje življenja, mora spati, ker drugače bi se pre- tvara življenja izpremenila v dvom in obup, in to, radi pomanjkanja živ- ljenjske sile.

Ker človek spoznava nezmisel svojega življenja — ker ni prestal boli, ki mu je sojena — zato ne mo- re ustvarjati sam od sebe, temveč le pod vplivom.

Življenje v predvoru stvarnosti je izgubilo svoj zmisel, zategadelj si je človek zamislil drugo posmrtno živ- ljenje, ki naj bi ga opravičilo; pojem o posmrtnem življenju se je izrazil v ideji o bogu — v ideji nadbitja.

V strahu pred življenjem je vse, kar tvori življenje, obup in zlo; a zmisel življenja išče človek v življe- nju, ki stvarno ne ostaja.

Kadar je človek stopil v življenje, se je s tem dejstvom hotel rešiti boli in smrti, iz katere izhaja — in je zraven spoznal, da je ista smrt za- voljo pomanjkanja življenjske sile, nevoljni smoter njegovega življenja. Na tej podlagi si je ustvaril tudi svoje življenjske pojme, to je: pojem o smrtu življenja, ki ga v tem življenju ne more nikdar doseči, vsled pomanjkanja življenjske sile nima sedanost, v kateri živi, prave in istinite cene, zato hrani svojo bedno in življenja gladno sedanost z opajajočo iluzijo bodočnosti in posmrtnega življenja. Po svoji bedni in hlapčevski sedanosti je pokvaril tudi resničnost večnega in neskonč- nega življenja ter jo je nadomestil z idejo o bogu; namesto da bi živel večno življenje na tej zemlji, ga je izpremenil v pojem in idejo.

V tem je vsa laž živega mrtveca, ki ima ogromen vpliv nad večino ob- čestva. Njegovo orožje so zavisti, nevedljivost, zloba in vsa dolga vr- bla malih in velikih grehov, ki jih človek, s pomočjo vladne in cerkvene avtoritete, v človeški organizem.

Ivan Necačev.

(Konec prihodnj.)

PROLETARSKA UMETNOST

Perwegh:

Pesem množic

Moli, delaj! kljče svet.
Moli kratko! čas je svet.
Na vrata sila trka: buh!
Moli kratko! čas je kruh!

In ti seješ in ti orješ,
in ti predeš in ti tkeš,
in ti kuješ in ti sišvas,
ljudstvo kaj za to dobivas?!

Noč in dan ob statvah delaš,
po rudnikih temnih letas,
ti kleti polniš jid v vinom,
s svojim žitom, s svojim vinom.

A kje tvoja so darila?
A kje tvoja oblačila?
A kje tvoja topla peč?
A kje tvoj je bridki meč?

Vse si ustvaril ti, tako je!
a ničesar ni več tvoje!
Samo veriga tvoja je,
ki kuješ sam si jo za se.

Veriga, ki ti truplo zaljša,
ki ti duha perot prikrajša,
ki jo kot dete ze nosilo —
glej, to tvoje je plačilo.

Kar vi dvignete na dan,
to vse vzame vam tiran,
kar vi tkete, vrv je vaša,
kdo ste vi, to se ne vpraša.

Vi zidari, ste brez strehe,
in nikjer za vas ni utehe.
Ste oblekli jih, obuli,
pa se vse vas zdaj kruli.

Vi trpeli ste ves čas,
a ničesar ni za vas.
Glejte trote okrog sebe,
tad vaš lahko vse pomeče.

Rej, delavci, s spanjem proč!
ter spoznajte svojo moč!
Vsa koleša se upro,
se tvoja roka hoče to!

Obledel bo tvoj tiran,
če ti planes zdaj na dan
in zavreš plug na polje,
in zavpiješ: zdaj dovolj je!

Raztrgajte spone svoje,
raztrgajte vse na dvoje!
Zdaj planite vsi na plan,
prisel je svoboda dan!

Izdajatelj:

I. O. Komunistične stranke Italije.

Odgovorni urednik: Posl. Gius. Bellone.

STAB. TIP. S. SPALLI & TIERST.

D. ANIN:

Štirje govori

III.

Govor slovenskemu uradništvu.

Za vas nimamo tolažilne besede.

V kapitalistični državi uradništvo nima svoje lastne volje, nima svojega političnega, ne svojega socialnega živ- ljenja. Vaša volja je volja kapitalistov, ki vodijo državo v izključnem interesu svojega razreda, vaše politično življenje je njihovo politično življenje in vaše socialno življenje je prikovano na njih- hov zlati voz.

Vi nimate tudi svojega naravnega življenja. Vaše naravno življenje vam diktirajo vaši gospodarji. Ako vam ukažejo vaši gospodarji zapreti nedol- znega človeka, vi ga zaprete; ako vam ukažejo vaši gospodarji obsoditi ne- dolžnega človeka, vi ga obsodite; ako vam ukažejo vaši gospodarji ubiti ne- dolžnega človeka, vi ga ubijete; ako vam zapovedo vaši gospodarji uničiti več- glavno rodbino, vi jo uničite; ako vam

ukažejo vaši gospodarji lagati, goljufati in krasti, vi lažete, goljufate in kradete. In vse to brez najmanjše griznje vesti, zakaj v svojem srcu ne nosite zavesti glaveka, ampak dobro funkcionirajočega aparata, ki je dolzan tako funkcionirati, kakor ga usmerjuje vaš gospodar, odbor kapitalistov, ki ga vi nazivljete s skriv- nostnim imenom: **država**.

In ker niste ljudje s svojo voljo, s svojim naravnostnim, s svojim politič- nim in socialnim življenjem, ampak le orodje v rokah kapitalizma, ste obsoje- ni na razdejanje. V trenutku, ko pade kapitalistični stroj človeške družbe, pa- dete tudi vi kakor nikomur potrebno orodje.

Človeški kulturi niste samo nepotreb- ni, nego čista največja ovira. Zato ne sa- mo, da se ne bo orosilo nobeno oko no- vega sveta v sočutju z vami, nego na vaših ruševinah bo narod vriskal in vriskali boste tudi vi sami; zakaj tedaj se bo zopet vzbudil človek v vaših otrp- lih srcih in lastno življenje v vaših meha- niziranih možganih.

Socializem je torej smrt vaši kasti. Stvaritev ste modernega kapitalizma. Z

njim je zrastle vaše veličavost, z njim stoji in z njim pada v prah.

Neizprosen zakon je to — in čemu bi vas toresj tolažil?

Morda vam je neprijetno, da tako go- vorim z vami.

Oprostite! Meni je zapisano, da go- vorim, ali vam ni zapisano, da me po- slugate. Nikogar od Vas nečem izpreob- niti, zakaj jaz govorim samo živim lju- dem. Obrnite mi hrbet, da vam bom go- voril v tihini. Tisti, ki prihajajo za va- mi, bodo pobrali moje besede. Morda tudi vi — toda se-le v drugem socialnem živ- ljenju, tedaj, ko vam bo delavstvo iz- brisalo postav, po katerih vam je pre- povedano poslušati pametne besede in misliti s svojimi možgani.

Da, da ne bo neljubih pomot, vam moram povedati, koga imam v mislih, ko govorim o uradništvu.

Pred vsem vse javne nastavitve, ali kakor oni sebe danes imenujejo iz po- trebe, da si prisiljeno na čelo večji žig hlapčevstva: javne nameščence. V nič ali samo malo manjši meri pa tudi vse druge uradnike, ker tu ne odločuje go- spodar, kateremu služijo, ampak sistem

po katerem služijo in ta je v današnjem kapitalističnem gospodarstvu skoro po- polnoma unificiran. Kapitalizem zasle- dije povsod — v državi, občinski, ali privatni službi — z uradnikom isti čit, t. j. napraviti ga slepo orodje, in zato se poslužuje povsod istega preizkušene- ga sistema, da uniči v uradniku duha.

Kateri je ta sistem?

To je sistem placevanja uradniškega dela in pa sistem starostnega zava- rovanja.

Kapitalistični podjetnik: država, obči- na ali privatnik, ne plača uradnika nje- govega dela, ampak njegovo pokornost in vdanost. V to svrhu je izdelal dvo- ležljivo gradivo, ki se deli v dve skupini: v poduradniško in uradniško, in ki jo imenujemo običajno "uradniško lektiv". Izborna označba "Kapitalizem hoče, da leže, da se plaziz navzgor v svoji službi in to je najsilnejše de- jstvo" — to je najsilnejše de- jstvo, da ti na lep, neopazen način ulije v duši vse sram, vso indi- vidualno voljo, vse individualno hotenje in vse individualne zmčnosti. V začet- ku, prva leta, se puntaš, gabi se ti to s- sistematično zaslužjevanje; radi bi razvi-

jali svoje individualne sposobnosti, ki ti jih je slučajno se pustila kapitalistična sola, s svojo smoteno vzgojo za to les- tivo — toda na drugem, tretjem klinu si že zvest uradnik, t. j. človek brez kul- turnih zahtev in dobro orodje, trden steber kapitalistične države. Potrebna pokorščina in vdanost je vzgojena in ti dve odslej rapidno rasteja in z njima proporcionalno število prelezanih klinov na uradniški lestvi.

Princip te lestve je ta, da nisi najbo- lje plačan tedaj, kadar si za delo naj- sposobnejši — fizična in duševna sposo- bnost igraja vohče zelo podrejeno vlogo — ampak tedaj, kadar si najbolj pokor- ren in vdan. Na njen zgornji, najvišji klin te ne dovede sposobnost za delo, ampak sposobnost